

**Зразки завдань іспиту  
на визначення рівня володіння державною мовою  
для виконання службових обов'язків**

**Частина «Культура мови»**

**Завдання 1–5 мають по чотири варіанти відповіді, з-поміж яких лише один правильний. Оберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді.**

**Зразки завдання 1**

**1.1<sup>1</sup>. Позначте рядок, у якому всі слова близькі за значенням:**

- А** залежний, підпорядкований, підвідомчий, підвладний
- Б** ефективний, діловий, результативний, ефектний
- В** освіта, грамота, просвіта, писемність
- Г** відповідати, відказувати, відмовляти, розповідати

**1.2. Позначте рядок, у якому всі слова близькі за значенням:**

- А** установлювати, прилаштовувати, припасовувати, відновлювати
- Б** особистий, власний, персональний, універсальний
- В** недбало, недбайливо, несумлінно, недобросовісно
- Г** унормований, визначений, установлений, нормативний

**1.3. Позначте рядок, у якому слова протилежні за значенням:**

- А** багатий – щедрий
- Б** байдужий – чужий
- В** енергійний – динамічний
- Г** агресивний – мирний

**1.4. Позначте рядок, у якому слова протилежні за значенням:**

- А** бездушний – людяний
- Б** цікавий – сучасний
- В** вдалий – успішний
- Г** прибутковий – вигідний

**1.5. Позначте слово, яке можна поєднати за змістом зі словом «особистий, -а, -е»:**

- А** назва
- Б** рахунок
- В** симпатія
- Г** склад

**1.6. Позначте слово, яке можна поєднати за змістом зі словом «особовий, -а, -е»:**

- А** підпис
- Б** справа
- В** життя
- Г** характер

---

<sup>1</sup> Перша цифра в нумерації відображає номер завдання в іспитовій роботі (<https://nova.gov.ua/storage/app/sites/19/uploaded-files/zrazok-ispitovoi-roboti-1.pdf>), друга цифра – послідовність завдань у цьому переліку.

## Зразки завдання 2

### 2.1. Позначте речення, у якому за змістом можливі обидва слова, наведені в дужках:

- А Аматорський спортивний клуб «Юність» заснували місцеві (робочі, робітничі) об'єднання.
- Б (Численна, Чисельна) група західних тележурналістів підтвердила заплановані поїздки в Україну.
- В Для лабораторії придбали (демонстраційний, демонстративний) пакет вимірвальних приладів.
- Г Чимало методів допоможуть виявити (здатність, здібність) до навчання у нових співробітників.

### 2.2. Позначте речення, у якому за змістом можливі обидва слова, наведені в дужках:

- А (Обізнаність, Освіченість) у сфері культури визнають однією із засадничих життєвих компетентностей.
- Б На урочистому засіданні Президент України повідомив про (присвоєння, привласнення) звання Героя України десятьом офіцерам ЗСУ.
- В Доброзичливе ставлення до співрозмовника та уникання надмірної (категоричності, категорійності) є найважливішими правилами ведення переговорів.
- Г В облдержадміністрації здійснюють постійний аналіз (статистичних, статичних) та інших даних для контролю за виконанням рішень.

### 2.3. Позначте речення, у якому за змістом можливі обидва слова, наведені в дужках:

- А У формальних і в неформальних (сферах, галузях) життя суспільства важливо дотримуватися принципів взаємоповаги.
- Б Високий рівень (освіти, освіченості) лежить в основі дискурсу про формування людини майбутнього.
- В Важливим прийомом у розвитку інноваційного підприємництва є (стимулювання, симулювання) молодих фахівців.
- Г Фахівець, який упродовж тривалого періоду не працює за спеціальністю, зазнає (дискваліфікації, декваліфікації).

### 2.4. Позначте речення, у якому за змістом можливі обидва слова, наведені в дужках:

- А Надто часто висновки аудиторії бувають хибними або (поверховими, поверхневими).
- Б Промовець унікав (стандартних, стереотипних) висловів під час брифінгу.
- В На сайті адміністрації оновлено розклад руху (громадянського, громадського) транспорту.
- Г Програма висвітлює (дійові, дієві) напрями розвитку державної статистики.

### 2.5. Позначте речення, у якому за змістом можливі обидва слова, наведені в дужках:

- А Адміністрації банку (мимохить, мимовільно) довелося вжити невідкладних заходів.
- Б Під час (церемонії, церемоніалу) привітання главу іноземної делегації зустрів Президент.
- В Інколи розгляд справ у порядку заочного провадження ускладнює (процес, процесію).
- Г У додатку наведено перелік (рідкісних, рідких) прізвищ для окремих областей.

### 2.6. Позначте речення, у якому за змістом можливі обидва слова, наведені в дужках:

- А Важливим чинником кар'єрного зростання є (здобуття, набуття) вищої освіти.
- Б Документ обов'язково має містити (особистий, особовий) підпис.
- В Результати роботи співробітників відділу були (ефективними, ефектними).
- Г Архітектор (наголосив, акцентував) на стислих термінах виконання проєкту.

### Зразки завдання 3

**3.1. Позначте речення, у якому правильно вжито всі слова та форми:**

- А Відстань між селами приблизно два з половиною кілометри.
- Б На протязі місяця запити надіслало двадцять два громадянини.
- В Цьогоріч місто святкує чотиристалітній ювілей його заснування.
- Г Поряд із будівлею суду виділили біля десяти квадратних метри землі.

**3.2. Позначте речення, у якому правильно вжито всі слова та форми:**

- А Поряд із будівлею виділили десять і три десятих квадратних метри.
- Б Упродовж місяця запити надіслало двадцять два громадянини.
- В Цьогоріч місто святкує чотиреста п'ятдесят роки від його заснування.
- Г Відстань між селами приблизно два з половиною кілометри.

**3.3. Позначте речення, у якому правильно вжито всі слова та форми:**

- А Пункти надання допомоги працюють круглу добу.
- Б Пункти надання допомоги працюють цілу добу.
- В Пункти надання допомоги працюють цілодобово.
- Г Пункти надання допомоги працюють круглдобово.

**3.4. Позначте речення, у якому правильно вжито всі слова та форми:**

- А Сьогодні громадський транспорт був перевантажений.
- Б Сьогодні громадянський транспорт був переповнений.
- В Сьогодні громадський транспорт був переповнений.
- Г Сьогодні громадянський транспорт був перевантажений.

**3.5. Позначте речення, у якому правильно вжито всі слова та форми:**

- А За детальною інформацією звертайтеся за адресою...
- Б За детальною інформацією звертайтеся за адресом...
- В За детальною інформацією звертайтеся по адресу...
- Г За детальною інформацією звертайтеся на адресу...

**3.6. Позначте речення, у якому правильно вжито всі слова та форми:**

- А Відповідно до дійсного законодавства встановлено відповідальність щодо...
- Б Згідно із чинним законодавством встановлено відповідальність щодо...
- В Відповідно з існуючим законодавством встановлено відповідальність щодо...
- Г Згідно до діючого законодавства встановлено відповідальність щодо...

### Зразки завдання 4

**4.1. Позначте рядок, у якому речення потребує виправлення:**

- А Вислухавши звіт доповідача, експерти констатували збільшення обсягів транзитних потоків через територію держави.
- Б Допомагаючи одне одному, співробітники відділу зможуть підвищити показники ефективності.
- В Дякуючи талановитій молоді, цьогоріч багато перспективних проєктів запрацювало успішно.
- Г Заслухавши ідеї програмістів, представники компанії збільшили видатки на реалізацію інноваційних проєктів.

**4.2. Позначте рядок, у якому речення потребує виправлення:**

- А Узагальнюючи досвід управління морськими портами країн світу, сформувалися два основні підходи.
- Б Аналізуючи досягнення розвинених країн, відзначаємо найбільш поширені практики планування майбутнього.
- В Усвідомлюючи значення конкурентоспроможності районів, влада використовує маркетингові технології.
- Г Ведучи мову про функції держави, більшість політологів пов'язує їх із діяльністю державних органів.

**4.3. Позначте рядок, у якому речення потребує виправлення:**

- А Виявляючи ощадливість, власники підприємств не витрачають власних доходів, а вкладають їх у виробництво.
- Б Досліджуючи сутність прибутку як економічної категорії, у середовищі фахівців виробилися єдині підходи.
- В Ураховуючи фактори ризику, вчені зробили акцент на вивченні різноманітних заходів для збільшення прибутку.
- Г Відходячи від керівництва господарством, власники бізнесу передають управління найманим менеджерам.

**4.4. Позначте рядок, у якому речення потребує виправлення:**

- А Досліджуючи торговельний капітал, поширені висновки про джерела прибутку.
- Б Найнявши персонал, підприємець оплачує його здатність до ефективної праці.
- В Власники відходять від керівництва, передаючи управління найманим менеджерам.
- Г Ознайомившись зі зразками вашої продукції, ми бачимо перспективу співпраці.

**4.5. Позначте рядок, у якому речення потребує виправлення:**

- А Ознайомлюючись зі зразками вашої продукції, ми звернули увагу на дизайн.
- Б Дослідивши наш капітал, визначаємо джерелом прибутку зовнішню торгівлю.
- В Починаючи збори трудового колективу, ми все ж не були впевнені в їхній потребі.
- Г Наймаючи робочу силу, підприємця цікавить насамперед її здатність до праці.

**4.6. Позначте рядок, у якому речення потребує виправлення:**

- А Починаючи вивчати нову сполуку, він побачив можливість її застосування.
- Б Досліджуючи сутність прибутку, фахівці застосовують єдині традиційні підходи.
- В Ученими зроблено акцент на максимізації прибутку, враховуючи фактори ризику.
- Г Високо оцінюючи попередні праці, учений показав продовження традиції.

**Зразки завдання 5**

**5.1. Позначте речення, у якому порушено точність висловлювання:**

- А Посадовець не змінив свого ставлення до проблем відшкодування матеріальних збитків, які пов'язані з неправильним оформленням документів.
- Б У діловій сфері поступово утверджується виразно індивідуалізоване мовлення, яке розкриває сутність особистості, її інтелект, культуру, освіченість.
- В Рівнозначна посада – це посада державної служби, яка належить до однієї підкатегорії посад державної служби.
- Г Поліція в Україні є органом влади, який забезпечує охорону прав і свобод людини, протидіє злочинності, підтримує безпеку і порядок.

**5.2. Позначте речення, у якому порушено точність висловлювання:**

- А Кожен відвідувач сервісного центру отримає цінний подарунок, фото якого розмістять на офіційному сайті.
- Б Під час укладання ділового листа потрібно уникати слів, які передають надлишкову інформацію.
- В Наказ або розпорядження може скасувати керівник, який його видав, а також керівник вищого рівня.
- Г Працівники, які виконали умови контракту, мають право на отримання матеріальної допомоги.

**5.3. Позначте речення, у якому порушено точність висловлювання:**

- А Із 2015 року фахівці компанії напрацьовують та вдосконалюють способи проведення рекламних кампаній.
- Б Після закінчення школи у липні 1999 року вступила до Київського політехнічного інституту на педагогічний факультет.
- В У 1996 році пішла до першого класу загальноосвітньої школи № 2 з поглибленим вивченням іноземних мов міста Києва.
- Г Гарантійний лист як неофіційна угода лише підтверджує намір виконати умови контракту на належному рівні.

**5.4. Позначте речення, яке правильно передає зміст прямої мови:**

**Промовець зауважив: «Мені важливо знати, як моя робота вплине на розвиток подій».**

- А Промовець зауважив, що важливо знати, як моя робота вплине на розвиток подій.
- Б Промовець зауважив, що мені важливо знати, як його робота вплине на розвиток подій.
- В Промовець зауважив, що йому важливо знати, як його робота вплине на розвиток подій.
- Г На думку промовця, важливо знати, як моя робота вплине на розвиток подій.

**5.5. Позначте речення, у якому порушено точність висловлювання:**

- А Організатори попросили нас роздрукувати свої списки учасників.
- Б Учасники програми матимуть змогу подавати свої проекти на конкурс.
- В Фермерське господарство відкрило свої магазини по всій Україні.
- Г Міжнародна лабораторія розробила свої алгоритми аналізу даних.

**5.6. Позначте речення, яке правильно передає зміст прямої мови:**

**Співробітник пропонує мені: «Використай мої напрацювання».**

- А Співробітник пропонує, щоб я використав мої напрацювання.
- Б Співробітник пропонує мені використати мої напрацювання.
- В Співробітник пропонує, щоб я використав свої напрацювання.
- Г Співробітник пропонує мені використати його напрацювання.

**Завдання 6 – 10 мають по шість варіантів відповідей, з-поміж яких три правильні. Оберіть правильні, на Вашу думку, варіанти відповідей.**

**Зразки завдання 6**

**6.1. Позначте три вислови, які відповідають нормам культури мови:**

- А вселити надію на покращення
- Б схвалити звіт співробітників
- В звернутися через необхідність
- Г здійснити фінансові операції
- Д дивитися другими очима
- Е переслідувати високу мету

**6.2. Позначте три вислови, які відповідають нормам культури мови:**

- А набрати чинності
- Б прийняти міри
- В порушити питання
- Г запобігти помилкам
- Д здобути освіту
- Е взяти слова назад

**6.3. Позначте три вислови, які відповідають нормам культури мови:**

- А конкурс на заміщення вільної вакансії
- Б укласти договір про співпрацю
- В подарувати пам'ятні сувеніри
- Г вжити заходів для вирішення проблеми
- Д володіти на правах особистої власності
- Е висувати кандидатуру на посаду

**6.4. Позначте три вислови, які відповідають нормам культури мови:**

- А вносити питання на розгляд
- Б заключати договір з організацією
- В зберігати за собою право
- Г залучати додаткові ресурси
- Д одержувати товар по накладній
- Е задовольняти вимоги в значній мірі

**6.5. Позначте три вислови, які відповідають нормам культури мови:**

- А у відповідності з наказом
- Б незважаючи на зміни в регламенті
- В згідно із запропонованим списком
- Г комісія по складанню проєкту постанови
- Д відповідно до поданої заяви
- Е відповідно з інструкцією

**6.6. Позначте три вислови, які відповідають нормам культури мови:**

- А апелювати адміністратору
- Б брати участь у заходах
- В приймати відповідні міри
- Г повідомляти нам новини
- Д розмовляти на українській мові
- Е скористатися службовим становищем

**Зразки завдання 7**

**7.1. Позначте речення, які потребують виправлення:**

- А Секретар, надрукувавши оголошення, прикріпив його на дошці.
- Б Оголошення, надруковане секретарем, прикріпилося на дошці.
- В Секретар, друкуючий оголошення, прикріпив його на дошці.
- Г Секретар, який надрукував оголошення, прикріпив його на дошці.
- Д Надрукувавши оголошення, секретар прикріпив його на дошці.
- Е Оголошення, надруковане секретарем, було прикріплене на дошці.

**7.2. Позначте три речення, які потребують виправлення:**

- А Захищаючи дисертацію аспірант отримує ступінь доктора філософії.
- Б Захистивши дисертацію, аспірант отримує ступінь доктора філософії.
- В Аспірант, який захистив дисертацію, отримує ступінь доктора філософії.

- Г Після захисту дисертації аспірант отримує ступінь доктора філософії.
- Д Захищавши дисертацію, аспірант отримує ступінь доктора філософії.
- Е Захистивши дисертацію аспірант отримує ступінь доктора філософії.

**7.3. Позначте три речення, які потребують виправлення:**

- А Подаючи декларацію вчасно, державний службовець виконує норму закону.
- Б Подавши декларацію вчасно, державний службовець виконує норму закону.
- В Державний службовець, який подав декларацію вчасно, виконав норму закону.
- Г Державний службовець, подавши декларацію вчасно, виконав свій обов'язок.
- Д Вчасне подання декларації є виконанням норми закону з боку кожного державного службовця.
- Е Державний службовець, подаючи декларацію вчасно, виконує норму закону.

**7.4. Позначте три речення, які потребують виправлення:**

- А Працівника наймають і забезпечують робочим місцем.
- Б Найнявшогося працівника забезпечують робочим місцем.
- В Наймаючи працівника, його забезпечують робочим місцем.
- Г Найманого працівника забезпечують робочим місцем.
- Д Наймавши працівника, його забезпечують робочим місцем.
- Е Наймавшогося працівника забезпечують робочим місцем.

**7.5. Позначте три речення, які потребують виправлення:**

- А Відповідаючи на дзвінок, спеціаліст повинен відрекомендуватися.
- Б Відповідаючи на дзвінок спеціаліст повинен відрекомендуватися.
- В Відповідавши на дзвінок, спеціалістові необхідно відрекомендуватися.
- Г Спеціалістові, відповідаючи на дзвінок, необхідно відрекомендуватися.
- Д Спеціалістові, який відповідає на дзвінок, необхідно відрекомендуватися.
- Е Відповідавшому на дзвінок спеціалістові необхідно відрекомендуватися.

**7.6. Позначте три речення, які потребують виправлення:**

- А Курс з математики викладає професор, керувавши кафедрою.
- Б Керуючий кафедрою професор викладає курс із вищої математики.
- В Професор керує кафедрою і викладає курс із вищої математики.
- Г Курс із вищої математики викладає професор, який керує кафедрою.
- Д Керувавши кафедрою, професор викладає курс із вищої математики.
- Е Професор, який керує кафедрою, викладає курс із вищої математики.

## Зразки завдання 8

**8.1. Позначте три словосполучення, які утворено правильно:**

- А ознайомити із наказом Ляшук Ігора Петровича
- Б повідомити про відсутність Марченка Івана Андрійовича
- В видати посвідчення Проценко Миколі Івановичу
- Г попередити про відповідальність Соловка Іллю Яковича
- Д доручити справу Музиці Олегу Васильовичу
- Е видати премію Кашубі Юрію Вадимовичу

**8.2. Позначте три словосполучення, які утворено правильно:**

- А проголосувати на зборах за Хоменко Сергія Валерійовича
- Б долучити до проєкту Куліш Євгена Аркадійовича
- В доручити створити комісію Сорокі Валерію Ігоревичу
- Г підготувати наказ про призначення Журенко Марії Ігорівни
- Д призначити головою комісії Зубкову Олену Олександрівну
- Е оголосити про призначення Гуртової Юлії Сергіївни

**8.3. Позначте три словосполучення, які утворено правильно:**

- А Шановна Валерія В'ячеславівна!
- Б Високоповажний Андрію Олеговичу!
- В Дорогий Григорію Омеляновичу!
- Г Вельмишановний пан Володимир!
- Д Шановна Вікторіє Іванівно!
- Е Глибокошановний Ярослав Ігорович!

**8.4. Позначте три словосполучення, які утворено правильно:**

- А призначте Криклія Олега Миколайовича
- Б перекажіть Гудзь Ганні Вікторівні
- В доручіть Антонику Андрієві Вікторовичу
- Г покличте Атласевич Аліну Василівну
- Д подякуйте Лагода Василеві Євгенієвичу
- Е виправдайте Номенко Леоніда Антоновича

**8.5. Позначте три словосполучення, які утворено правильно:**

- А повідомити про відсутність Гудзя Івана Андрійовича
- Б запросити до слова Куліш Євгена Аркадійовича
- В передати вітання для Вітренко Наталії Дмитрівни
- Г діяти за вказівкою Легкої Ольги Василівни
- Д ознайомити з наказом Ляшук Ігора Петровича
- Е переїняти досвід від Журенко Марії Ігорівни

**8.6. Позначте три словосполучення, які утворено правильно:**

- А Шановний Дмитро Юрійович!
- Б Шановна Ольго Володимирівно!
- В Шановний пане Даниле!
- Г Шановний Андрію Віталійовичу!
- Д Шановна Олена Пилипівна!
- Е Шановний колега Василенко!

**Зразки завдання 9**

**9.1. Позначте три доречні в офіційному мовленні формули нагадування:**

- А Повідомляємо про необхідність проводити оплату комунальних послуг до 20 числа кожного місяця.
- Б Просимо ознайомитися з інформацією про зміну юридичної адреси фірми «РамАгро».
- В Нагадуємо, що відкриття літературного конкурсу «Коронація слова» відбудеться в залі КМДА.
- Г Ти ж не забудь, що у четвер буде підписання важливого контракту між нашими компаніями.
- Д Щотижня нагадую, нагадую, а ти не можеш запам'ятати, що нарада щопонеділка о 10 ранку.
- Е Укотре кажемо Вам, що треба поповнити кредитну картку, щоб із Вас не знімали відсотків.

**9.2. Позначте три доречні в офіційному мовленні формули запити:**

- А Просимо надати інформацію про вегетаріанське меню в ресторані готелю.
- Б У зв'язку з працевлаштуванням просимо Вас надіслати копії документів про освіту.
- В Будемо вам вельми вдячні, якщо ви надішлете детальні характеристики автотоварів.
- Г Пришли мені, будь ласочка, інформацію про вік учасників, які будуть на презентації.
- Д Прохання, дайте детальну інформацію про забудовника у нашому районі.
- Е Надішліть, будь ласка, список гостей, запрошених на відкриття виставки.



**9.3. Позначте три доречні в офіційному мовленні формули відмови:**

- А** Ми будемо відмовлятися від умов контракту, які нам не подобаються.
- Б** Через особисті причини я не можу продовжити контракт на наступний рік.
- В** Повідомляємо, що посада генерального представника нашої фірми вже зайнята.
- Г** Нам не хочеться купувати квитки на потяг «Київ – Львів» у залізничній касі.
- Д** Оскільки термін подання заяви минув, Ви, на жаль, втратили право на позику.
- Е** Автобус «Київ – Одеса» не буде брати пасажирів більше, ніж продано квитків.

**9.4. Позначте три доречні в офіційному мовленні формули вибачення:**

- А** Вибачаюся, але за порушення правил дорожнього руху необхідно сплатити штраф.
- Б** Друже, хочу вибачитися щиро за сказані слова й свою поведінку.
- В** Прийміть мої вибачення через учорашній інцидент у приймальні.
- Г** Дуже-дуже перепрошую за спізнення на нараду, більше такого не повториться.
- Д** На жаль, змушені повідомити Вам, що не зможемо вчасно виконати замовлення.
- Е** Перепрошуємо, але змушені нагадати про потребу сплатити членський внесок.

**9.5. Позначте три доречні в офіційному мовленні формули відмови:**

- А** Шкода, але про проведення конкурсу на посаду не йтиметься у найближчі місяці.
- Б** Твою пропозицію щодо покращення роботи я проглянув, але не збираюсь втілювати.
- В** У мене немає часу на виконання таких складних завдань, за які не доплачують.
- Г** Відповідаю на Ваш запит щодо виплати премій, їх не буде в цьому кварталі.
- Д** Цього тижня, на жаль, не зможемо оцінити технічні характеристики автомобіля.
- Е** Ми не можемо підвищити кредитний ліміт без підтвердження платоспроможності.

**9.6. Позначте три доречні в офіційному мовленні формули прохання:**

- А** Надішліть мені, будь ласка, тези з останньої наради.
- Б** Будь ласочка, вибач мене за прикре непорозуміння між нами.
- В** Будемо вдячні, якщо Ви підтвердите свою участь.
- Г** Хочемо попроситися до Вас у відділ і посісти високу посаду.
- Д** Прошу надіслати на пошту доповідь, оформлену як презентація.
- Е** Заохочуємо, дорогенькі, до співпраці за допомогою акцій.

**Зразки завдання 10**

**10.1. Позначте три літери (А, Б, В, Г, Д або Е), на місці яких потрібно поставити розділові знаки:**

Шановні колеги! Надсилаємо Вам звіт про проведення загальних зборів учасників ТОВ «Світанок» (А) від 24 грудня 2020 року. Просимо розглянути проєкт плану роботи на 2021 рік (Б) узяти до уваги вимоги (В) викладені в додатку 1 (Г) та надіслати ваші пропозиції. Зверніть особливу увагу на терміни (Д) та рекомендації щодо виконання завдань. Дякуємо (Е) задалегідь!

**10.2. Позначте три літери (А, Б, В, Г, Д або Е), на місці яких потрібно поставити розділові знаки:**

Шановний Іване Андрійовичу!

Повідомляємо Вам (А) що наш юрист Іваненко Г. К. прибуде літаком до м. Львова (Б) 2 квітня о 17:00 годині (В) рейс 2234. Люб'язно просимо Вас (Г) зустріти його (Д) привезти до головного офісу (Е) та надати всі необхідні документи для підготовки проєкту договору.

**10.3. Позначте три літери (А, Б, В, Г, Д або Е), на місці яких потрібно поставити розділові знаки:**

Просимо Вас (А) якнайшвидше розглянути проєкт договору між нашими підприємствами (Б) і (В) якщо більше немає пунктів (Г) що викликали б у Вас сумніви (Д) повідомити нам (Е) про готовність його підписати.

**10.4. Позначте три літери (А, Б, В, Г, Д або Е), на місці яких потрібно поставити розділові знаки:**

Лист-вітання (А) це різновид листа (Б) в якому поздоровляємо колег (В) ділових партнерів, клієнтів(Г) чи інших осіб із нагоди певної події (Д) або успішного завершення справи (Е) тощо.

**10.5. Позначте три літери (А, Б, В, Г, Д або Е), на місці яких потрібно поставити розділові знаки:**

Керувати в науці (А) найпопулярніше заняття. Немає іншої сфери діяльності (Б) де була б така концентрація людей (В) наділених керівними функціями. Кожен керівник повинен (Г) давати завдання, перевіряти виконання, критикувати, розв'язувати суперечки, підштовхувати вперед. Що вище піднімається людина (Д) по східцях керівництва, то менше лишається часу для науки, вже не кажучи (Е) про суто людське щоденне життя (за П. Загребельним).

**10.6. Позначте три літери (А, Б, В, Г, Д або Е), на місці яких потрібно поставити розділові знаки:**

Одесити плавають по світах, для них відкриті всі дива землі, неба (А) й моря, вони знають навіть про те (Б) чого ще немає на світі, а може (В) й не буде ніколи, вони чули всі мови, бачили всі кольори шкіри, вони безтурботно ходять по мальовничо-заплутаних вулицях свого міста (Г) не турбуючись про те, що десь у глибинах тих кораблів, що стоять на рейді, сплять африканці, японці, норвежці й турки. Вони закохані в свою незвичайність (Д) й у своє всезнання, то (Е) хто б міг їх здивувати? (За П. Загребельним)

У завданнях 11–14 до кожного з чотирьох рядків, позначених цифрами 1–4, оберіть один правильний, на Вашу думку, варіант, позначений літерою А, Б, В, Г, Д чи Е. Два варіанти відповіді зайві.

### Зразки завдання 11

**11.1. Доберіть до іншомовних слів (1–4) українські відповідники (А–Е):**

1	консенсус	А	тотожність
2	інцидент	Б	спостереження
3	субординація	В	підпорядкування
4	апатія	Г	згода
		Д	випадок
		Е	байдужість

**11.2. Доберіть до іншомовних слів (1–4) українські відповідники (А–Е):**

1	компенсувати	А	узгоджувати
2	коригувати	Б	відшкодовувати
3	концентрувати	В	накопичувати
4	координувати	Г	зосереджувати
		Д	спрямовувати
		Е	виправляти

**11.3. Доберіть до іншомовних слів (1–4) українські відповідники (А–Е):**

1	креативний	А	посилений
2	інтенсивний	Б	незалежний
3	ординарний	В	відповідний
4	релевантний	Г	творчий
		Д	скасований
		Е	звичайний

**11.4. Доберіть до іншомовних слів (1–4) українські відповідники (А–Е):**

1	преференція	А	кошторис
2	адаптація	Б	поворот
3	бюджет	В	перевага
4	віраж	Г	чинник
		Д	вимога
		Е	пристосування

**11.5. Доберіть до іншомовних слів (1–4) українські відповідники (А–Е):**

1	форсувати	А	погоджувати
2	конденсувати	Б	створювати
3	координувати	В	пришвидшувати
4	диференціювати	Г	заохочувати
		Д	розрізнявати
		Е	нагромаджувати

**11.6. Доберіть до іншомовних слів (1–4) українські відповідники (А–Е):**

1	лаконічний	А	пригнічений
2	ілюзорний	Б	поважний
3	ідентичний	В	гордий
4	імпозантний	Г	примарний
		Д	однаковий
		Е	стислий

**Зразки завдання 12**

**12.1. Слова, позначені цифрами (1–4), поєднайте у словосполучення зі словами, позначеними буквами (А–Е):**

1	засвідчити	А	угоду
2	підписати	Б	підпис
3	ухвалити	В	зусилля
4	вирішити	Г	рішення
		Д	проблему
		Е	потребу

**12.2. Слова, позначені цифрами (1–4), поєднайте у словосполучення зі словами, позначеними буквами (А–Е):**

1	переважний, -а	А	власність
2	вищий, -а	Б	показник
3	текстовий-а	В	варіант
4	публічний, -а	Г	виступ
		Д	половина
		Е	більшість

**12.3. Вислови, позначені цифрами (1–4), поєднайте з їхніми значеннями (А–Е):**

1	пальма першості	А	постійна небезпека
2	наріжний камінь	Б	прояв вдячності
3	альфа й омега	В	позитивна думка
4	дамоклів меч	Г	символ перемоги
		Д	базова ідея
		Е	початок і кінець

**12.4. Слова, позначені цифрами (1–4), поєднайте у словосполучення зі словами, позначеними буквами (А–Е):**

1	набувати	А	обертів
2	здобувати	Б	пошану
3	проводити	В	акцію
4	набирати	Г	досвіду
		Д	рішення
		Е	пропозицію

**12.5. Слова, позначені цифрами (1–4), поєднайте у словосполучення зі словами, позначеними буквами (А–Е):**

1	міжнародна, -е,-і	А	відношення
2	математична, -е,-і	Б	відносини
3	приватна, -е,-і	В	зносини
4	тактична, -е,-і	Г	власність
		Д	сутність
		Е	превага

**12.6. Вислови, позначені цифрами (1–4), поєднайте з їхніми значеннями (А–Е):**

1	розв'язати руки	А	давати дозвіл
2	бути на коні	Б	очолити що-небудь
3	вивести в люди	В	звільняти від обмежень
4	взяти в свої руки	Г	досягти успіху
		Д	бути незграбним
		Е	допомогти кому-небудь

### Зразки завдання 13

**13.1. Установіть відповідність між зразками тексту (1–4) та метою мовлення (А–Е), яка відображена в них:**

	Зразок тексту		Мета мовлення
1	– Ви б не забували, що не ми для вас, а ви — для нас. Ви повинні обслуговувати!	А	схвалити
2	– Люди пересовують з місця на місце навіть гори, коли виникає потреба. Але я боюся, що сили нерівні...	Б	зауважити
3	– Коли ваша ласка, зателефонуйте мені завтра на роботу.	В	заперечити
4	– Гаряче вітаю вашу пропозицію.	Г	застерегти
		Д	доручити
		Е	попросити

**13.2. Установіть відповідність між зразками тексту (1–4) та метою мовлення (А–Е), яка відображена в них:**

	Зразок тексту		Мета мовлення
1	– Ні, ви тільки погляньте на цього борця за справедливість!	А	похвала
2	– Я сам винен. Не треба було передчасно розпитувати. Усе вже владналося...	Б	виправдання
3	– Мене ви знаєте, — дозвольте запитати, як маю звертатися до вас.	В	знайомство
4	– Ми з вами чудово порозумілися!	Г	здивування
		Д	згода
		Е	іронія

**13.3. Установіть відповідність між зразками тексту (1–4) та метою мовлення (А–Е), яка відображена в них:**

Зразок тексту	Мета мовлення
1 – Просто не віриться. Невже він?..	А вибачення
2 – Даруйте. Мені треба обдумати все це.	Б дозвіл
3 – Та що ти мені, мов першокласникові, вичитуєш такі лекції.	В знайомство
4 – Молодець! З тебе може вийти хороший спортсмен.	Г здивування
	Д схвалення
	Е докір

**13.4. Установіть відповідність між зразками тексту (1–4) та метою мовлення (А–Е), яка відображена в них:**

Зразок тексту	Мета мовлення
1 – О, це незвичайна, чудова людина!	А дозвіл
2 – Ну що ж, спробуйте.	Б виправдання
3 – Та що ти мені, мов першокласникові, вичитуєш такі лекції.	В знайомство
4 – Я цього не куштував. Але думаю, що схоже на салат.	Г захоплення
	Д припущення
	Е докір

**13.5. Установіть відповідність між зразками тексту (1–4) та метою мовлення (А – Е), яка відображена в них:**

Зразок тексту	Мета мовлення
1 – Ніхто не має права обробляти персональні дані особи без отримання згоди від неї.	А заборона
2 – Також треба мати на увазі, що проекти нормативно-правових актів, рішень органів місцевого самоврядування, ухвалені відповідними суб'єктами, оприлюднюються у визначені законом терміни.	Б уточнення
3 – Департаменту інформаційної діяльності обласної державної адміністрації оприлюднити у засобах масової інформації ухвалене рішення.	В підтвердження
4 – Я, Іванчук Олена Петрівна, посвідчую, що отримала повідомлення про включення інформації про мене до бази персональних даних.	Г подяка
	Д розпорядження
	Е запрошення

**13.6. Установіть відповідність між зразками тексту (1–4) та метою мовлення (А–Е), яка відображена в них:**

Зразок тексту	Мета мовлення
1 – Ну що ж, я радий за тебе. Молодчина!	А уточнення
2 – Ви просите мого посередництва? Моєї рекомендації?	Б обурення
3 – Я вже думав. І вирішив остаточно!	В ствердження
4 – Ну, знаєте! Це вже занадто!	Г подяка
	Д похвала
	Е запрошення

**14.1. Установіть відповідність між назвою документа (1–4) та зразком його тексту (А–Е):**

	<b>Назва документа</b>	<b>Зразок тексту</b>
1	Доповідна записка	<b>А</b> Я, Іваненко Ірина Олександрівна, 1975 року народження, зареєстрована та проживаю за адресою м. Черкаси, вул. Шевченка 53, кв. 135, паспорт ..., підтверджую, що 30.01.2020 року отримала гроші в сумі 80 000 (вісімдесят тисяч) гривень згідно з договором позики від 29.12.2019 року. <b>Б</b> Я, Іваненко Олена Яківна, запізнилася на роботу 15.05.2020 року на 30 хвилин через відсутність приміського транспорту. <b>В</b> 10.05.2020 року фахівці відділу закупівель Іваненко І.І. та Степаненко О. І. були відсутні на робочому місці з 13 до 15 години, заздалегідь не попередивши про причини. <b>Г</b> ТОВ «Небокрай» в особі директора Іваненка Івана Івановича, який діє на підставі Статуту, уповноважує Степаненка Миколу Андрійовича (паспорт ..., виданий 12.02.2009 р. Печерським РУ ГУ УМВС України в м. Києві) отримати матеріальну допомогу від ТОВ «Україна». <b>Д</b> Професійні навички та особисті якості Григоренко М. С. дозволяють рекомендувати її для роботи на аналогічній посаді або посаді головного бухгалтера в іншій компанії. <b>Е</b> У зв'язку з реалізацією програми моніторингу якості КСГП «Світанок» пропонуємо провести спільні перемовини щодо випробування обладнання.
2	Розписка	
3	Доручення	
4	Лист-пропозиція	

**14.2. Установіть відповідність між назвою документа (1–4) та зразком його тексту (А–Е):**

	<b>Назва документа</b>	<b>Зразок тексту</b>
1	Характеристика	<b>А</b> Іщенко А. В. запропонував розробити бізнес-плани перспективних напрямів співробітництва на ринках Західної Європи до 01.06.2021 р. <b>Б</b> Сподіваємося, що наші нововведення зацікавлять Вас і ми зможемо продовжити співпрацю на взаємовигідних умовах. <b>В</b> Під час навчання студентка досконало опанувала правила оформлення документації відповідно до державних стандартів та бухгалтерські програми. Упродовж виробничої практики зарекомендувала себе сумлінним працівником. <b>Г</b> Після закінчення 9 класу я був зарахований до Технічного коледжу № 12 м. Києва за спеціальністю «Слюсар із ремонту газового устаткування». <b>Д</b> Освіта: 1995–1999 рр., Київський національний університет імені Тараса Шевченка, юридичний факультет, спеціальність «Правознавство», диплом бакалавра (денна форма навчання).
2	Автобіографія	
3	Договір	
4	Протокол	

Е Орендар зобов'язаний протягом 10 календарних днів із дня укладення цього документа застрахувати майно на суму його страхової вартості, визначеної у пункті 6.2.

**14.3. Установіть відповідність між назвою документа (1–4) та зразком його тексту (А–Е):**

Назва документа		Зразок тексту	
1	Контракт	А	Затвердити Правила внутрішнього трудового розпорядку ТОВ «Папірус» у новій редакції та ознайомити з ними працівників усіх відділів до 01.06.2021 р.
2	Наказ	Б	Шановні пані та панове! На зборах нашої компанії ухвалили рішення про зміну її найменування. Просимо поінформувати про ці зміни торговельний і розрахунковий відділи ваших компаній.
3	Доручення	В	Після закінчення університету присвоєно кваліфікацію «Магістр філології. Викладач української мови та літератури».
4	Лист-повідомлення	Г	Роботодавець зобов'язаний створити безпечні умови праці, обладнати робоче місце відповідно до вимог нормативних актів про охорону праці на хімічних заводах та сприяти щорічному підвищенню кваліфікації.
		Д	ТОВ «Олітрейд» в особі керівника Вітренка Івана Івановича, який діє на підставі Статуту, уповноважує головного спеціаліста Квашу Романа Вікторовича представляти інтереси ТОВ «Олітрейд» щодо подання та отримання документів в Центрі надання адміністративних послуг м. Києва та його територіальних підрозділах.
		Е	У зв'язку з реалізацією Програми моніторингу якості підприємства «Обрій» пропонуємо провести спільні перемовини щодо випробування обладнання.

**14.4. Установіть відповідність між назвою документа (1–4) та зразком його тексту (А–Е):**

Назва документа		Зразок тексту	
1	Довідка	А	За час роботи Куц Іван Петрович проявив себе як відповідальний співробітник, який має хороші практичні навички і ґрунтовну теоретичну підготовку.
2	Наказ	Б	Нас зацікавила Ваша продукція, тому ми будемо вдячні, якщо Ви надішлете нам ілюстрований каталог та докладну інформацію про знижки для оптових покупців.
3	Характеристика	В	Призначити відповідальними за пожежну безпеку Іваненка Миколу Івановича у приміщенні офісу приватного підприємства «Зорі».
4	Лист-повідомлення	Г	Шановні колеги! Ми розпочали виробництво попередньо замовлених товарів і готові надіслати їх вам упродовж тижня.
		Д	Після закінчення 11 класу вступив до Коледжу сервісу № 12 м. Києва за спеціальністю «Конструювання промислових виробів».

**Е** Семенюк Сергій Якович навчається на III курсі філологічного факультету за спеціальністю «Українська мова та література».

**14.5. Установіть відповідність між назвою документа (1–4) та зразком його тексту (А–Е):**

	<b>Назва документа</b>	<b>Зразок тексту</b>
<b>1</b>	Характеристика	<b>А</b> Катренко А. В. запропонував розробити план перспективних напрямків співпраці в галузі рекламних послуг.
<b>2</b>	Довідка	<b>Б</b> Надати Саську Андрію Вікторовичу, старшому спеціалісту розрахункового відділу, відпустку з 01.02.2021 р. до 14.02.2021 р. за власним бажанням.
<b>3</b>	Наказ	<b>В</b> Під час роботи Іваненко Олена Григорівна продемонструвала професіоналізм у догляді за пацієнтами, дотриманні санітарного режиму відділення та належного використання й обліку лікарських засобів.
<b>4</b>	Лист-прохання	<b>Г</b> У відповідь на Ваш запит про приватне підприємство «Файно» повідомляємо, що ми мали позитивний досвід роботи з цією компанією, а тому можемо рекомендувати її Вам для співробітництва.
		<b>Д</b> Щур Валентина Петрівна перебувала на стажуванні в управлінні «Київметробуд» з 15.04.2008 р. до 15.05.2008 р.
		<b>Е</b> Нас зацікавила Ваша продукція, тому ми будемо вдячні, якщо Ви надішлете ілюстрований каталог та докладну інформацію про знижки для оптових покупців.



**14.6. Установіть відповідність між назвою документа (1–4) та зразком його тексту (А–Е):**

	<b>Назва документа</b>		<b>Зразок тексту</b>
1	Характеристика	А	Ткач О. А. працює старшим викладачем кафедри українознавства Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова. Сумлінно виконує свої обов'язки, постійно підвищує професійний рівень.
2	Автобіографія	Б	Основним завданням процедурної медсестри є правильна організація роботи процедурного кабінету і виконання призначених пацієнтам процедур.
3	Посадова інструкція	В	Прошу поновити мені виплату допомоги по безробіттю в розмірі, передбаченому Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття»
4	Наказ	Г	Я, Кульчицька Клавдія Леонівна (29.02.1949 р. н., паспорт ...), повністю розуміючи значення своїх дій та їхні правові наслідки, відповідно до власного волевиявлення, підтверджую наступне:
		Д	Призначити проректора Львівського державного університету внутрішніх справ Качура А. М. відповідальним за реалізацію Антикорупційної програми ЛДУВС на 2021 рік.
		Е	Мати, Березюк Ганна Василівна, 1957 року народження, українка, має середню технічну освіту, працювала в Ощадбанку касиром.

У завданнях 15–19 оберіть один правильний, на Вашу думку, варіант слововживання, позначений буквами А, Б, В або Г.

### Зразки завдання 15–19

#### Мотиваційний лист

Мотиваційний лист – різновид **15**\_\_\_ документа, що подають разом із резюме. Його мета – справити потрібне враження на потенційного **16**\_\_\_, звернути його увагу на ваш професійний досвід, знання та вміння, рівень обізнаності з діяльністю підприємства та довести, що саме ви маєте **17**\_\_\_ вакантну посаду. Фахівці з добору персоналу зазначають, що саме мотиваційний лист, а не резюме, може вповні **18**\_\_\_ кандидата. Ідеальний варіант – це надання і резюме, і мотиваційного листа, які взаємодоповнюють одне одного. Тільки в резюме інформація буде **19**\_\_\_ у вигляді тез, а в мотиваційному листі – у вигляді поглибленого коментаря.

<b>15.1</b>	<b>А</b>	особистого	<b>Б</b>	індивідного	<b>В</b>	особистісного	<b>Г</b>	індивідуалістичного
<b>16.1</b>	<b>А</b>	співробітника	<b>Б</b>	працівника	<b>В</b>	роботодавця	<b>Г</b>	співучасника
<b>17.1</b>	<b>А</b>	затримати	<b>Б</b>	отримати	<b>В</b>	получити	<b>Г</b>	залучити
<b>18.1</b>	<b>А</b>	зобразити	<b>Б</b>	оприлюднити	<b>В</b>	відзначити	<b>Г</b>	представити
<b>19.1</b>	<b>А</b>	подана	<b>Б</b>	підписана	<b>В</b>	виставлена	<b>Г</b>	показана

#### Лист-прохання

Лист-прохання – **15**\_\_\_ офіційної ділової переписки. Необхідність його використання виникає в різних ситуаціях, але **16**\_\_\_ лист-прохання завжди з єдиною метою – із проханням надатися послугу. Спектр прохань у листі може бути різний. Це може бути виділення коштів, сприяння у вирішенні питання, надання **17** , узгодження будь-яких дій, надання довідки, відомостей тощо. Офіційного стандарту написання листа-прохання **18**\_\_\_, але все ж існують негласні шаблони, що спрощують його складання і виділяють з-поміж іншої службової документації, **19**\_\_\_ його при цьому офіційним документом.

<b>15.2</b>	<b>А</b>	наклад	<b>Б</b>	різновид	<b>В</b>	напрямок	<b>Г</b>	напряг
<b>16.2</b>	<b>А</b>	записують	<b>Б</b>	відкладають	<b>В</b>	укладають	<b>Г</b>	списують
<b>17.2</b>	<b>А</b>	послуг	<b>Б</b>	заслуг	<b>В</b>	нагород	<b>Г</b>	винагород
<b>18.2</b>	<b>А</b>	не передбачено	<b>Б</b>	не позначено	<b>В</b>	не відзначено	<b>Г</b>	не показано
<b>19.2</b>	<b>А</b>	відставляючи	<b>Б</b>	ставлячи	<b>В</b>	покидаючи	<b>Г</b>	залишаючи

#### Рекомендаційний лист

Зазвичай рекомендаційний лист **15**\_\_\_ при звільненні з попереднього місця роботи чи закінченні навчання, і він є додатком до резюме. Але чи варто поспішати з його використанням? Якщо кандидат на зайняття вакантної посади скаже про нього **16**\_\_\_, то може здатися, що він намагається знайти **17**\_\_\_ зовні. Цілком достатньо підкреслити готовність **18**\_\_\_ рекомендації, коли на цьому наполягатиме наймач. Здобувачеві потрібно заздалегідь отримати згоду на підтвердження достовірності інформації або при виникненні **19**\_\_\_ запитань.

15.3	А	приймають	Б	прикладають	В	ухвалюють	Г	складають
16.3	А	нетривало	Б	тимчасово	В	завчасно	Г	непостійно
17.3	А	підтримку	Б	натхнення	В	заохочення	Г	підпору
18.3	А	здати	Б	видати	В	подати	Г	віддати
19.3	А	однозначних	Б	додаткових	В	другорядних	Г	однакових

### Державна символіка України

Державна символіка України має жовто-сині барви. У старовину слово «барва» означало не тільки колір, а й одяг, за яким визначали **15**\_\_\_ людини до певної групи. В українців національною барвою стала жовто-синя. **16**\_\_\_ вона з'явилася у розписах церков. Пізніше – у **17**\_\_\_ мистецтва – мініатюрах і прикрасах, у гербах українських земель. Ще не **18**\_\_\_ в єдину державу Київщина і Галичина мали своїми гербами золотого тризуба та золотого лева на голубому тлі. Жовто-синя барва стала настільки національною, що парламент України без жодного сумніву **19**\_\_\_ жовто-синій прапор як державний символ.

15.4	А	належність	Б	відповідність	В	відношення	Г	придатність
16.4	А	Раніше	Б	Насамперед	В	Наостанок	Г	Згодом
17.4	А	доробках	Б	продуктах	В	виробах	Г	працях
18.4	А	роз'єднані	Б	розділені	В	приєднані	Г	об'єднані
19.4	А	запровадив	Б	постановив	В	канонізував	Г	узаконив

Національний виставковий центр України запрошує всіх охочих ознайомитися з новою експозицією головного павільйону «Україна майбутнього», **15**\_\_\_ за Указом Президента України, яка розповідає про **16**\_\_\_ та економічний потенціал нашої держави, її соціальну та **17**\_\_\_ політику. В експозиції понад 3000 експонатів, які представили підприємства, організації, установи нашої держави, що працюють у сучасних економічних **18**\_\_\_. У створенні експозиції взяли участь **19**\_\_\_ всі міністерства й відомства, облдержадміністрації України та держадміністрація міста Києва.

15.5	А	створеною	Б	виданою	В	відтвореною	Г	виготовленою
16.5	А	інтегральний	Б	інтелігентний	В	інформативний	Г	інтелектуальний
17.5	А	гуманістичну	Б	гуманну	В	гуманітарну	Г	гуманізовану
18.5	А	чинниках	Б	умовах	В	явищах	Г	причинах
19.5	А	майже	Б	мимоволі	В	принаймні	Г	повсякчас

### Лист-пропозиція

В основній частині листа **15**\_\_\_ правильно викласти суть пропозиції, щоб зацікавити адресата, привернути до себе увагу і спонукати до співпраці. Додатково перерахувати спектр **16**\_\_\_, які надає організація («проведемо аналіз», «надамо зразки», «надамо допомогу», «**17**\_\_\_ науковий семінар», «виконаємо роботи з» тощо). Акцентуйте увагу на якості товару, особливостях його виготовлення; **18**\_\_\_ професіоналізм виробників. Зазначте вигідні ціни, можливість відтермінування платежів, наявність знижок, оперативність постачання та інше. Ваша мета — зацікавити одержувача листа мінімум **19**\_\_\_ позиції.

<b>15.6</b>	<b>А</b>	негайно	<b>Б</b>	важливо	<b>В</b>	очевидно	<b>Г</b>	спершу
<b>16.6</b>	<b>А</b>	вказівок	<b>Б</b>	умов	<b>В</b>	послуг	<b>Г</b>	домовленостей
<b>17.6</b>	<b>А</b>	оголосимо	<b>Б</b>	виголосимо	<b>В</b>	проведемо	<b>Г</b>	ухвалимо
<b>18.6</b>	<b>А</b>	накресліть	<b>Б</b>	оголосіть	<b>В</b>	наголосіть	<b>Г</b>	підкресліть
<b>19.6</b>	<b>А</b>	з однієї	<b>Б</b>	по одній	<b>В</b>	в одній	<b>Г</b>	для однієї

У завданнях 20–24 впишіть пропущену літеру або пропущені літери у виділені слова, позначені відповідними цифрами.

### Зразки завдання 20–24

Суб'єкти системи освіти співпрацюють з міжнародними інституціями та організаціями, які для здійснення своєї діяльності покликані залучати педагогів, дітей та молодь з метою (20.1) набу[...]я соціальної компетентності й досвіду у питаннях побудови спільного (21.1) [...]вропейського дому, культурного різноманіття і водночас для збереження та (22.1) пр[...]множення власних культурних надбань. Суб'єкти національної системи освіти не тільки отримуватимуть доступ до інформації про шляхи, засоби і методи (23.1) ро[...]витку гуманітарної сфери, але й зможуть (24.1) д[...]монструвати і пропонувати на міжнародному ринку освітні технології та власні напрацювання.

Дев'ятнадцять українських художників-ілюстраторів беруть участь у виставці «Сад української ілюстрації», що триває в (20.2) [...]аціональній бібліотеці для дітей та (21.2) юна[...]ва в Сеулі. «Експозиція складається з трьох частин, малюнки до яких створили наші (22.2) уча[...]ники. Перша присвячена видатним (23.2) поста[...]ям української історії. Друга розповідає цікаві факти з життя українців та знайомить з природним та культурним різноманіттям. Третя частина представляє наших героїв та проілюстровані ними книги», – (24.2) розповідає [...]я в дописі.

Туристичний (не)сезон-2020 запам'ятається туркомпаніям, що пройшли тест на (20.3) вижива[...]я, і затятим мандрівникам, які більше лишалися дома, ніж мандрували, і, безумовно, музеям, заповідникам, культурним об'єктам з наднизькою (21.3) кількі[...]ттю відвідувачів. Шанувальників (22.3) виї[...]ного туризму карантин мотивував пізнавати свій рідний край. Одним із найпопулярніших стало (23.3) нев[...]личке містечко Седнів на (24.3) Чернігів[...]ині.

На виставці «Золото Поділля: історія народів» представили найвідоміші (20.4) старожитно[...]ті із фондів Вінницького обласного краєзнавчого музею та НМІУ, пов'язані з археологією Поділля. Експозиція репрезентує комплекс золотих та бронзових (21.4) пр[...]крас, найбільшу в Європі колекцію бурштинового намиста доби (22.4) пізн[...]ї бронзи, а також коштовну зброю та срібний посуд із могили правителя Ольвії. Та (23.4) ці[...]ість виставки не лише в ексклюзивних експонатах, які дійшли до наших днів, але й у тому, що цей проєкт заклав початок для (24.4) ма[...]табної міжмузейної співпраці.

У багатьох людей знання з математики обмежуються елементарними принципами додавання, віднімання, множення та ділення. Воно й не дивно, адже у звичайному житті навички (20.5) обчисле[...]я складних інтегралів не є буденною (21.5) необхідні[...]ю. Однак у фінансових розрахунках без дещо (22.5) поглибл[...]них знань із математики іноді просто не обійтись. Українці, якікладають гроші у банківські депозити, часто мають справу з простими (23.5) ві[...]сотками. Хоча банки зазвичай самі розраховують, скільки прибутку вкладник отримає з інвестиції, визначити реальний дохід можна і (24.5) власн[...]руч.

У жовтні 2020 року Світовий економічний (20.6) [...]орум вчергове назвав 10 головних навичок, які потрібні людям до 2025 року. До цього переліку вже з 2015 року послідовно входять критичне (21.6) мисл[...]ння та аналіз – вміння, які потрібно розвивати не тільки тим, хто (22.6) замислює[...]я про майбутню професію, а й тим, хто впевнений у своєму робочому місці. (23.6) І[...]оваційність, комплексний підхід та (24.6) креативні[...]ть належать до групи вмінь, спрямованих на вирішення широкого кола проблем.

## Частина «Читання»

**Прочитайте фрагменти анотацій (25–29) і доберіть до них відповідні ключові слова (А–Ж), які найточніше відображають зміст. Два варіанти відповіді зайві.**

### Зразки завдання 25–29

**25.1.** Проаналізовано поняття та юридичний механізм задоволення правових потреб, а також продемонстровано їх основні класифікації. Такі потреби визначено як потреби людей у якісному позитивно-правовому регулюванні, а також у правовій допомозі. Потреба у правосуб'єктності зумовлена тим, що ні фізична, ні юридична особа не можуть існувати й діяти без визнання цієї властивості.

**26.1.** Розглянуто права людини як певні можливості людини, які потрібні для її існування та розвитку в конкретно-історичних умовах, об'єктивно зумовлені досягнутим рівнем розвитку суспільства і забезпечені обов'язками інших людей. Стосовно феномена потреб людини виокремлено такі його інтерпретації, як вимога, дефіцит, нестача чого-небудь в організмі; відображення у свідомості людини того предмета, який може її задовольнити.

**27.1.** Досліджено питання функціональної ролі договору, що укладається між співавторами творів науки. З'ясовано, що договір між співавторами твору науки виконує регулятивну, ініціативну, програмно-координаційну, інформаційну, гарантійну, захисну функції. Особливу увагу присвячено регулятивній функції договору. Виявлено, що договір між співавторами покликаний організувати та координувати їхні дії.

**28.1.** В умовах глобалізації ринку праці зростають випадки розширення сфери застосування строкових трудових правовідносин, які нерідко призводять до зниження соціальних і правових гарантій найманих працівників. Запропоновано варіанти вдосконалення правового регулювання відносин найму робочої сили на підставі трудових договорів строкового характеру з використанням досвіду зарубіжних країн та дотриманням міжнародних стандартів.

**29.1.** Проаналізовано фундаментальні підходи щодо механізмів впливу медіа на суспільство, зосереджено увагу на Маккомбовій теорії порядку денного. Акцентовано на можливості використання інформаційного «порядку денного» як одного з методів реалізації інформаційної політики держави у системі сучасних міжнародних відносин. Приділено увагу контент-аналізу як методу дослідження впливу медіа на суспільство.

- А** людська потреба, правові потреби, правосуб'єктність, суб'єктивні юридичні права, юридичні факти
- Б** людські потреби, права людини, задоволення потреб, розвиток суспільства
- В** договір, функції договору, співавтори, твір науки, регулятивна функція
- Г** трудовий договір, прийом на роботу, строк і порядок укладення трудового договору
- Д** інформаційне суспільство, інформаційне середовище, здійснення інформаційної політики, міжнародні відносини
- Е** авторське право, реєстрація авторського права, співавторство, визнання авторства
- Ж** глобалізаційні процеси, українська національна держава, європейський цивілізаційний простір, європейські цінності

25.1.	26.1.	27.1.	28.1.	29.1.

**25.2.** Систематизовано наукові знання з теорії та методології державної політики в соціогуманітарній сфері, узагальнено підходи до оцінювання стану та тенденцій соціогуманітарного розвитку українського суспільства на сучасному етапі, обґрунтовано стратегічні цілі конструктивної трансформації, адекватні механізми, засоби, методи й форми впливу держави на процеси соціального та гуманітарного розвитку суспільства.

**26.2.** З'ясовано основні етапи теоретичного осмислення охорони живої частини культурної спадщини в історії та нормативно-правовій сфері й ролі в цьому ЮНЕСКО, а також проаналізовано сучасний стан охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні. Окреслено управлінсько-правові проблеми, пов'язані з вітчизняною специфікою втілення положень Конвенції ЮНЕСКО «Про охорону нематеріальної культурної спадщини».

**27.2.** Досліджено тенденції розвитку культурного туризму індустріальної епохи. Методологія дослідження передбачає застосування історичного, бібліографічного та аналітичного методів. Обґрунтовано доцільність та застосування нової концепції культурного туризму зі створенням ще більш спеціалізованих форм туризму, одна з яких є творчим, або креативним туризмом. Зосереджено увагу на перспективах вищезазначеного виду і його ролі в розвитку рекреаційного комплексу України.

**28.2.** Досліджено традиційну зачіску українців у функціонально-смісловому контексті. Використано психоаналітичний, структурно-функціональний, семіотичний і культурно-історичний методи. Застосовано теорію класичного психоаналізу та міфоцентричних ідей, які дозволяють розглянути традиційну зачіску українців з позиції архаїчних форм культури, що засвідчує процес переходу зі зміною життєвих циклів і соціальних станів як нове «оформлення» й «створення» людини.

**29.2.** Досліджено правову культуру як атрибут культури суспільства, що формує та визначає поведінкові норми й правила у суспільстві, державність та правосвідомість у культурно-історичному контексті. Здійснено спробу обґрунтувати правову культуру в соціокультурному просторі, виокремлюючи означене поняття у категорії правосвідомості й теорії філософії права.

- А** матеріальна культурна спадщина, фольклорна традиція, глобалізація, суспільний договір
- Б** людина і держава, правова сфера державотворення, філософія права, система культурних цінностей
- В** туризм, спеціалізовані форми туризму, індустріальна епоха, творчий туризм, рекреаційний комплекс
- Г** архаїчні форми культури, соціальні стани, традиційна зачіска, функціонально-сміслові значення зміни зачіски
- Д** культура, правова культура суспільства, соціокультурний простір, культурно-історичний контекст, правосвідомість
- Е** соціум, державна політика, трансформування цінностей, процеси соціального та гуманітарного розвитку
- Ж** матеріальна й нематеріальна культура, нормативно-правова сфера, охорона культурної спадщини, конвенція

25.2.	26. 2.	27. 2.	28. 2.	29. 2.

**25.3.** Визначено, що міський простір відображає процеси сучасної культурної дійсності та виражений в артефактах міського життя, об'єктах туристського показу. Доведено, що для споживання туристських послуг сучасна туристична індустрія формує територіальні міські бренди, використовуючи привабливі образи та історичні й соціокультурні об'єкти, які забезпечують мандрівникові можливість вільного орієнтування в отриманні нових вражень.

**26.3.** Розкрита сутність і зміст соціогуманітарного простору як специфічної інтегрованої системи, передумови, чинники та принципи його формування, роль у відтворенні соціальних процесів. Визначені стійкі доміанти соціогуманітарного простору, виділені пріоритетні його завдання та головні орієнтири результативного характеру організації соціогуманітарного розвитку, вплив його на формування національної економіки та забезпечення національної безпеки.

**27.3.** Розкрито поняття «культурні індустрії», «креативні індустрії», «мале місто», досліджено та проаналізовано ефективність упровадження культурних і креативних індустрій в малих містах України, доведено, що малі міста України, маючи потенціал для ефективного соціокультурного розвитку, не використовують своїх можливостей. Обґрунтовано думку про те, що провідну роль у розвитку малих міст відіграє активна позиція мешканців міста, співпраця громади, представників державної влади та бізнесу.

**28.3.** Визначено культурологічні виміри проблеми регіональних інтеграційних процесів у пострадянському просторі. Зазначено, що метакультурні та мультикультурні трансформації розглядають як діалог культур. Розкрито роль регіональних інституцій інтеграції в контексті формування пострадянських культур. Визначено локальні модулі інтегративних процесів та культурні ознаки інтеграції як інституції формування пострадянського простору.

**29.3.** Розроблено міждисциплінарний комплекс дослідницьких методів, продуктивних для вивчення особливостей суспільно-творчої самореалізації митця у культурно-комунікативному просторі України та світу. Обґрунтовано (з урахуванням тенденцій розвитку сучасного наукознавства) структуру й науково-пізнавальні можливості комплексу методів та раціональної методики розв'язання важливого для подальшого розвитку культурології наукового завдання щодо специфіки функціонування особистості митця.

- А** міський простір, соціокультурний простір, культурний туризм, культурні індустрії
- Б** соціальні процеси, соціогуманітарний простір, результативність, національна економічна безпека
- В** туристські практики, культурний потенціал, культурні практики, інформаційне суспільство, масова культура
- Г** культура, регіональні інтеграційні процеси, пострадянський простір, діалог культур
- Д** міський соціум, самоврядування, громадська думка, соціальний діалог
- Е** культурні та креативні індустрії, малі міста, культурний простір, громадські ініціативи
- Ж** культурологія, соціокультурний менеджмент, мистецька діяльність, психологія творчості

25.3.	26.3.	27. 3.	28. 3.	29.3.



**25.4.** Систематизовано наукові знання з теорії та методології державної політики в соціогуманітарній сфері, узагальнено підходи до оцінювання стану та тенденцій соціогуманітарного розвитку українського суспільства на сучасному етапі, обґрунтовано стратегічні цілі конструктивної трансформації, адекватні механізми, засоби, методи й форми впливу держави на процеси соціального і гуманітарного розвитку суспільства.

**26.4.** З'ясовано основні етапи теоретичного осмислення охорони живої частини культурної спадщини в історії та нормативно-правовій сфері й ролі в цьому ЮНЕСКО, а також проаналізовано сучасний стан охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні. Окреслено управлінсько-правові проблеми, пов'язані з вітчизняною специфікою втілення положень Конвенції ЮНЕСКО «Про охорону нематеріальної культурної спадщини».

**27.4.** Досліджено тенденції розвитку культурного туризму індустріальної епохи. Методологія дослідження передбачає застосування історичного, бібліографічного та аналітичного методів. Обґрунтовано доцільність та застосування нової концепції культурного туризму, зі створенням ще більш спеціалізованих форм туризму, одна з яких є творчим, або креативним туризмом. Зосереджено увагу на перспективах зазначеного виду і його ролі в розвитку рекреаційного комплексу України.

**28.4.** Досліджено традиційну зачіску українців у функціонально-смісловому контексті. Використано психоаналітичний, структурно-функціональний, семіотичний й культурно-історичний методи. Застосовано теорію класичного психоаналізу та міфоцентричних ідей, які дозволяють розглянути традиційну зачіску українців з позиції архаїчних форм культури, що засвідчує зміну життєвих циклів і соціальних станів як нове «оформлення» й «створення» людини.

**29.4.** Досліджено правову культуру як атрибут культури суспільства, що формує та визначає поведінкові норми й правила у суспільстві, державність та правосвідомість у культурно-історичному контексті. Здійснено спробу обґрунтувати правову культуру в соціокультурному просторі, виокремлюючи означене поняття у категорії правосвідомості й теорії/філософії права.

- А** соціум, державна політика, трансформування цінностей, процеси соціального і гуманітарного розвитку
- Б** людина і держава, правова сфера державотворення, філософія права, система культурних цінностей
- В** туризм, спеціалізовані форми туризму, індустріальна епоха, творчий туризм, рекреаційний комплекс
- Г** матеріальна культурна спадщина, фольклорна традиція, глобалізація, суспільний договір
- Д** культура, правова культура суспільства, соціокультурний простір, культурно-історичний контекст, правосвідомість
- Е** архаїчні форми культури, соціальні стани, традиційна зачіска, функціонально-сміслові значення зміни зачіски
- Ж** матеріальна й нематеріальна культура, нормативно-правова сфера, охорона культурної спадщини, конвенція

25.4.	26.4.	27.4.	28.4.	29.4.

**25.5.** Проаналізовано роль громадських організацій України у конструюванні нової соціальної реальності на засадах гендерної рівності і недискримінації. Виявлено роль громадських організацій у мінімізації деструктивного впливу гендерних стереотипів на структуру соціуму через реалізацію інформаційно-роз'яснювальних проєктів та створення платформи для артикуляції гендерних проблем.

**26.5.** Розглянуто становлення і розвиток недержавних аналітичних організацій у США та Європі. Охарактеризовано причини виникнення та головні етапи розвитку діяльності українських недержавних аналітичних центрів. Зазначено проблемність у порозумінні між владними інституціями та аналітиками в Україні протягом тривалого часу, а також сучасні позитивні тенденції у готовності до співпраці.

**27.5.** Розглянуто сутність зв'язків із громадськістю як комунікативного інструмента, проаналізовано фактори, що впливають на неоднозначне розуміння й сприйняття сутності, змісту, завдань та функцій PR, запропоновано авторське бачення сутності PR-практик. Доведено, що публічна дипломатія за своєю суттю є зовнішньополітичною PR-діяльністю.

**28.5.** Розглянуто концептуальні засади обговорення політичних рішень у сучасній політичній науці. Досліджено парадигмальні виміри політичних рішень як наукової проблеми. Доведено, що центри прийняття рішень, налаштовані на директивно-адміністративну логіку управління, змушені змінювати пріоритети відповідно до зміни політичної кон'юнктури.

**29.5.** Описано тенденцію переорієнтації наукових досліджень із вивчення політичних систем, інститутів і процесів до аналізу поведінки політичних акторів. Проблеми політичної поведінки є складними для аналізу, адже досі не сформовано єдиного тлумачення щодо фундаментальних характеристик, які містяться в природі людини й формують її політичну поведінку. На особливу увагу заслуговує агоністична поведінка, її вивчення сприятиме опрацюванню нових технологій управління.

- А** політична мобілізація, виборчі технології, електоральна поведінка, позачергові вибори
- Б** недержавні аналітичні центри, «фабрики думок», владні інституції, політична наука
- В** політична стабільність, статус-кво, прийняття рішень, політика сталого розвитку
- Г** політичне рішення, політична ефективність, політичний результат, політичний дискурс
- Д** політична поведінка, політичні актори, агоністична поведінка, технології управління
- Е** зовнішня політика, публік рілейшнз, публічна дипломатія, стратегічні комунікації
- Ж** соціальний конструктивізм, громадські організації, гендерно чутлива реальність, гендерна рівність

<b>25.5.</b>	<b>26.5.</b>	<b>27.5.</b>	<b>28.5.</b>	<b>29.5.</b>

**25.6.** Розкрито особливості педагогіки співробітництва, виходячи з особливостей української літератури як навчального предмета. Продемонстровано її застосування під час основних видів діяльності: читання, літературного аналізу, літературно-творчої роботи. Презентовано особливості співробітництва як у межах дитячого колективу, так в системі відносин «учні – вчителі – батьки».

**26.6.** Розглянуто особливості формування цифрової грамотності засобами тестових технологій під час змішаного чи дистанційного навчання. Окреслено переваги й недоліки тестування; визначено критерії, які сприятимуть оволодінню здобувачами вищої освіти цифрової грамотності. Розроблено етапи впровадження й використання тестів для студентів-філологів в умовах змішаного навчання.

**27.6.** На основі аналізу результатів міжнародного дослідження якості освіти охарактеризовано вимоги до завдань, спрямованих на виявлення рівнів сформованості читацької грамотності 15-річних підлітків, наведено приклади завдань. Визначено критерії для вибору текстів відповідного рівня. Запропоновано вправи та завдання для осмислення ключової ідеї тексту і навчання формулювати й висловлювати власну позицію стосовно ідеї тексту.

**28.6.** Репрезентовано теоретичні аспекти та висвітлено елементи практичного досвіду використання технології стимулювання мовленнєвої активності як технології навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Доведено, що впровадження означеної технології підштовхує здобувачів загальної середньої освіти до усвідомлення, де і як ці результати можуть бути застосовані в життєвих ситуаціях.

**29.6.** Проаналізовано поняття критичного мислення, розкрито основні етапи його становлення. Висвітлено сутність педагогічної технології розвитку критичного мислення, визначено основні її компоненти, представлено лінгводидактичну модель навчання української мови в аспекті технології розвитку критичного мислення. Зазначено, що формування критичного мислення є стрижневим компонентом виховного процесу у вищій школі.

- А** педагогіка, читання, літературний аналіз, творча діяльність, учні, вчителі, батьки
- Б** цифрова грамотність, тест, змішане навчання, дистанційне навчання, тестові технології
- В** психологічний тест, педагогічна співпраця, заклад вищої освіти, лінгводидактичне дослідження
- Г** технологія навчання, технологія навчання української мови, стимулювання мовленнєвої активності, практична орієнтованість навчання
- Д** текст і контекст, прикладна лінгвістика, фахова комунікація, адресат, адресант
- Е** мислення, критичне мислення, формування критичного мислення, педагогічні технології, критичність
- Ж** читацька грамотність, міжнародне дослідження якості освіти, текст, висловлення позиції

25.6.	26.6.	27.6.	28.6.	29.6.

**Прочитайте текст. Для пропусків (30–34) доберіть варіанти відповідей (А–З). Три варіанти відповіді зайві.**

### **Зразки завдання 30–34**

Суб'єкт декларування зобов'язаний **30.1.** \_\_\_\_, у яких у нього або членів його сім'ї відкриті будь-які за типом рахунки та зберігаються кошти або інше майно в індивідуальних банківських сейфах. Необхідно врахувати, що номер рахунку в банківській чи фінансовій установі має **31.1.** \_\_\_\_ та структурі. Також варто зауважити, що **32.1.** \_\_\_\_ не є номером рахунку. Відповідно, у декларації зазначають номери рахунків, до яких такі картки видані, і не зазначають номерів самих банківських карток.

Звертаємо вашу увагу, що у разі наявності на рахунках у банківських або інших фінансових установах **33.1.** \_\_\_\_, ці кошти потрібно декларувати у розділі 12 «Грошові активи». Для правильного **34.1.** \_\_\_\_ та залишки коштів на них рекомендуємо звертатися до банківської або іншої фінансової установи, де вони відкриті.

- А** відображення відомостей про наявні рахунки
- Б** задекларувати банківські або інші фінансові установи
- В** особливості у вигляді
- Г** набір цифр на банківській картці
- Д** платіжних карток будь-якого типу
- Е** способу декларування інформації
- Ж** оприлюднити фінансову установу
- З** грошових коштів суб'єкта декларування або членів його сім'ї

### **Ринок праці майбутнього**

Усе чи майже все на ринку праці визначатимуть високі технології. Робота з великими базами даних та їх аналіз, «хмарні» технології, електронна комерція – це **30** \_\_\_\_. Сюди ж можна додати **31** \_\_\_\_, штучного інтелекту та роботів.

Очікується, що до 2025 року **32** \_\_\_\_ виконуватимуть приблизно однаковий обсяг роботи. Проте лише люди **33** \_\_\_\_, але й навички та вміння. Працівникам потрібні критичне мислення, уміння аналізувати, розв'язувати проблеми, **34** \_\_\_\_, уміння бути гнучкими, стійкими до стресів тощо. Про це йдеться у дослідженні «Майбутнє робочих місць 2020» від Всесвітнього економічного форуму.

- А** люди та машини
- Б** штучний інтелект
- В** мають не тільки певні знання
- Г** ефективно виконують роботу
- Д** підвищений інтерес до шифрування даних
- Е** важливі технології майбутнього
- Ж** пріоритети бізнесу на найближчі п'ять років
- З** здатність до самостійного навчання

### **Нефармацевтичний винахід фармацевтів**

Як правило, люди роблять різноманітні відкриття та винаходи **30.3.** \_\_\_\_. Однак історія фармацевтики насичена різними фактами та подіями, які до фармацевції чи медицини, **31.3.** \_\_\_\_, не мають жодного стосунку.

У 1853 році у Львові магістри фармацевції Йоган Зег та Ігнатій Лукасевич винайшли першу у світі газову лампу. Дослідники вивчали дистиляцію сирої нафти, **32.3.** \_\_\_\_ для створення нових лікарських засобів, проте несподівано отримали маслянисту рідину, яка при згоранні давала яскраве рівномірне світло. Це був гас (керосин). У тому ж році вперше в сусідньому з аптекою шпиталі провели термінову операцію із використанням ламп, **33.3.** \_\_\_\_ Лукасевич і Зег.

**34.3.** \_\_\_ гас став найуживанішим у світі продуктом освітлення, яким і дотепер користується людство.

- А** з цього часу
- Б** до цієї пори
- В** на перший погляд
- Г** у межах своєї професії
- Д** на протигагу більшості
- Е** яка мала слугувати основою
- Ж** які винайшли магістри
- З** відповідно до власних уподобань

### Культурна дипломатія

Культурна дипломатія стає дедалі більш важливим інструментом презентації країн на міжнародній арені **30.4.** \_\_\_.

10 листопада 2020 р. відбувся перший Міжнародний форум культурної дипломатії, який організував Український інститут у співпраці з Міністерством закордонних справ України. **31.4.** \_\_\_ — культурна дипломатія в часи криз, загроз та невизначеності.

Форум зібрав провідних фахівців з України та семи інших країн: Великої Британії, Австрії, США, Литви, Чехії, Бельгії і Туреччини. Трансляція охопила 72000 користувачів. На подію зареєструвалися 900 людей, **32.4.** \_\_\_ за підсумками форуму.

Генеральний директор Українського інституту Володимир Шейко зауважив, що кількість глядачів, **33.4.** \_\_\_, свідчить про суттєве розширення поля культурної дипломатії як дисципліни й практики. Важливо, що форум відбувається у такий час, коли потрібно гуртуватися, розмовляти й допомагати одне одному **34.4.** \_\_\_.

- А** у фокусі цьогорічного форуму
- Б** знайти відповідь на спільні виклики
- В** щоб заявити про участь
- Г** щоб отримати додаткові матеріали
- Д** які зареєструвалися для участі у форумі
- Е** які організували форум
- Ж** засобами культури
- З** внаслідок впливу соціуму

### Навіщо верблюду горби?

А чи знаєте ви, навіщо верблюду горби на спині? І чому в деяких верблюдів один горб, а в деяких аж два? Багато хто думає, що там **30.5.** \_\_\_ і саме тому можуть обійтися без неї декілька днів у пустелі. Проте це не зовсім так. Насправді ж **31.5.** \_\_\_, який тварина «використовує» у голодні часи. У верблюжат горбів ще немає, тому що жир накопичується, **32.5.** \_\_\_. До речі, харчуються ці ссавці колючками. У ситих верблюдів горби стоять прямо, а в голодних тварин вони обвисають. Горби також **33.5.** \_\_\_, тому верблюд не перегрівається в пустелі.

Є два види верблюдів – з одним і двома горбами. Окрім розмірів і кількості горбів, верблюди особливо не відрізняються. Обидва види чудово **34.5.** \_\_\_. Вага горбів верблюда може становити до 10–15% від ваги тварини, тобто сягати 130–150 кілограмів.

- А** у верблюжих горбах міститься жир
- Б** пристосовані для життя в суворих умовах
- В** виконують роль терморегулятора
- Г** можуть змінювати свій вміст
- Д** коли тварина починає вживати тверду їжу
- Е** знають, який напрямок обирати
- Ж** верблюди накопичують воду
- З** коли перебуває у складі каравану

### Теорія граничних навантажень

Знаменитий учений Отто Юлійович Шмідт **30.6.** \_\_\_\_ склав план свого життя. У ньому було докладно записано, які книги він мусить прочитати, **31.6.** \_\_\_\_, які проблеми розв'язати, як розвиватися фізично. Та коли він підрахував, **32.6.** \_\_\_\_ для виконання програми, то з'ясувалося: рівно дев'ятсот! Скоротив іще – вийшло сто п'ятдесят років. На цьому зупинився. Розпланувавши своє життя до хвилини, працюючи на межі можливостей, Шмідт (який помер на шістьдесят п'ятому році життя) **33.6.** \_\_\_\_ . За п'ятдесят років він **34.6.** \_\_\_\_ сто п'ятдесят років, перекривши норму рівно втричі. Чи не можна припустити, що праця «на межі» – саме той спосіб, за допомогою якого можна виявити приховані людські резерви? (За В. Пекеліс).

- А** прожив творчо
- Б** мав грандіозний задум
- В** крім чітко окресленого кола занять
- Г** виконав майже всю стоп'ятдесятирічну програму
- Д** у чотирнадцятирічному віці
- Е** якими науками оволодіти
- Ж** який досвід потрібен
- З** скільки років знадобиться йому

**Прочитайте текст. Для тверджень (35–39) оберіть «Правда», якщо вони правдиві щодо інформації в тексті, «Неправда», якщо вони неправдиві (помилкові).**

### **Зразки завдання 35–39**

#### **ЩО ТАКЕ STEM-ОСВІТА ТА ДЛЯ ЧОГО ВОНА УКРАЇНІ**

Система освіти STEM (аббревіатура походить від початкових літер англійських слів science, technology, engineering, mathematics) поєднує вивчення природничих наук, технологій, інженерії та математики і зумовлює появу великої кількості гуртків із робототехніки, програмування, моделювання. Це напрям в освіті, у межах якого в навчальних програмах посилюють природничо-науковий компонент, поєднаний з інноваційними технологіями, які використовують навіть у вивченні політичних, соціальних, творчих, мистецьких дисциплін.

У XXI столітті суспільство зміщує акцент у бік умінь критично мислити, виявляти здатність до взаємодії і комунікації, а також творчо підходити до справи. Їх не здобути лише в лабораторіях чи завдяки знанням математичних алгоритмів. Комунікацію і кооперацію можна розвинути, лише працюючи в команді і навчаючись домовлятися та об'єднувати зусилля для розв'язання складних завдань.

Шлях до креативності – у правильних запитаннях: наставник має заохочувати до пошуку нестандартних способів розв'язування задач, до проведення досліджень та експериментів, до комплексного застосування набутих знань, а не лише до правильного виконання тестів. STEM-підхід дозволяє зануритися в розуміння практичного застосування знань, ідейним натхненником якого вважають Леонардо да Вінчі.

Зрозуміло, що STEM у середній та вищій школах реалізовуватиметься відповідно до різного рівня знань і навичок учнів та студентів, але на кожному етапі освіти головними завданнями мають бути: підтримка і розвиток допитливості, застосування критичного мислення, демонстрація зв'язків між наукою, технологіями, інженерією та повсякденним життям.

#### **35.1. Система STEM-освіти інтегрує природничі науки в гуманітарну сферу.**

- А** Правда
- Б** Неправда

#### **36. 1. Мета STEM-освіти – навчити застосовувати набуті знання на практиці.**

- А** Правда
- Б** Неправда

#### **37.1. Вміння вирішувати тести – головна навичка майбутнього відповідно до концепції STEM-освіти.**

- А** Правда
- Б** Неправда

#### **38.1. Леонардо да Вінчі вважають засновником STEM-освіти.**

- А** Правда
- Б** Неправда

#### **39.1. Впровадженню STEM-освіти перешкоджає різний рівень знань і навичок учнів та студентів.**

- А** Правда
- Б** Неправда

## СУЧАСНІ РОБІНЗОНИ

В Інтернеті шириться історія про одного британця, який за 13 тисяч доларів влаштував собі рай на землі. Англієць Брендон Гримшоу, який працював редактором газети, купив крихітний гранітний острів Муаєн, розташований на Сейшелах. Йому було приблизно сорок років, коли він покинув роботу й оселився на непридатному для життя острові, щоб почати все з чистого аркуша.

До того часу на острові вже понад п'ятдесят років ніхто не жив. Як і годиться справжньому Робінзону, Брендон знайшов собі компаньйона серед аборигенів з інших островів. Його П'ятницю звали Рене Лафортен. Разом з ним Брендон почав облаштовувати своє помешкання й острів загалом. Чоловіки доклали чималих зусиль, щоб на новій батьківщині було зручно жити. Якщо Рене лише навідувався на острів, щоб допомагати, то Брендон провів там решту життя, нікуди не виїжджаючи.

Упродовж 39 років Гримшоу і Лафортен висадили власноруч 16 тисяч дерев і облаштували майже 5 км стежок. Їм вдалося розвести на острові майже 2000 нових видів птахів і понад сто гігантських черепах, які в усьому світі, враховуючи Сейшели, перебувають на межі вимирання. Завдяки зусиллям обох чоловіків колись спустошений острів зараз вміщує дві третини фауни Сейшельських островів. Покинутий клапчик землі перетворився на справжній рай.

У 2007 році Рене Лафортен помер, а Брендон на 81 році життя залишився сам. Кілька років тому принц Саудівської Аравії запропонував Брендону Гримшоу за острів 50 мільйонів доларів, але сучасний Робінзон відмовився: «Я не хочу, щоб у багатіїв острів став улюбленим місцем для проведення канікул. Краще нехай він буде національним парком, яким може насолоджуватися кожен». Брендон домігся того, що в 2008 році острів справді оголосили заповідною територією.

### **35.2. Англієць Брендон Гримшоу купив безлюдний острів.**

- А Правда
- Б Неправда

### **36.2. Брендон Гримшоу мав багато помічників.**

- А Правда
- Б Неправда

### **37.2. На острові Муаєн розвивали землеробство.**

- А Правда
- Б Неправда

### **38.2. На острові Муаєн збільшили популяцію рідкісних тварин.**

- А Правда
- Б Неправда

### **39.2. Нині флора і фауна острова Муаєн перебувають під охороною.**

- А Правда
- Б Неправда



## УКРАЇНСЬКИЙ СТАРТАП

Коли у 2009 році троє українців створювали мобільний додаток для допомоги у написанні текстів англійською мовою, вони не уявляли, що через 10 років їхній стартап оцінять у понад мільярд доларів. Сьогодні компанія має офіси у Сан-Франциско, Нью-Йорку, Ванкувері та Києві, а її продуктом щодня послуговуються близько 30 мільйонів користувачів. У компанії вже працює понад 400 співробітників, лише київський офіс налічує 200 людей.

На думку співзасновника, сервіс допомагає людям спілкуватися англійською і краще розуміти одне одного. Команда комп'ютерних лінгвістів, дослідників та інженерів розробляє алгоритми, які показують правила й закономірності якісних текстів і повідомлень. Коли користувач пише за допомогою цього застосунку, система аналізує кожне речення й текст загалом і пропонує варіанти його поліпшення. Продукти сервісу не обмежені лише виправленням граматики чи орфографії. Вони містять поради щодо правильності висловлювання, чіткості (стислості та зрозумілості), словникового запасу та розмаїття, а також тону (формальності, ввічливості й впевненості).

Творці додатку впевнені, що чіткість сказаного не менш важлива за грамотність, адже навіть граматично правильне речення може бути складним для сприйняття: «Повтори роблять навіть інформативний текст нудним і нецікавим, тому ми пропонуємо поради, щоб покращити його, наприклад, урізноманітнити лексику чи замінити повторювані слова», – пояснює співзасновник компанії Дмитро Лідер.

Окрім того, важливо не лише те, що ви пишете, але і як саме. Визначити тон на письмі набагато складніше, адже у вас немає зорового контакту зі співрозмовником по той бік екрану і ви не бачите його міміки й жестів. Аби розв'язати цю проблему, розробники додатка запустили функцію детектора тону, який допомагає визначити, як ваше повідомлення сприйматиме читач.

Одним із напрямів компанії є розвиток продукту для бізнесу. Тому наприкінці 2019 року заснували з цією метою окремий підрозділ. «Від початку пандемії з'явилося безліч нових викликів. Багато команд працюють віддалено, а це означає більше письмового спілкування. У ньому нам часто не вистачає невербальних підказок щодо того, як адресат сприймає повідомлення», – пояснює Дмитро Лідер. «Письмове спілкування у професійній сфері вже є викликом, а надто – коли воно відбувається не рідною, а іноземною мовою», – додає він.

Рецепт успіху від співзасновника стартапу простий: шукати в житті не успіх, а сенс: «Я фокусуюся не на досягненні результатів, а на створенні і проживанні станів, які ціную, зокрема, свободи і любові», – каже Дмитро Лідер.

### **35.3. Мобільний застосунок перевіряє лише правильність написання тексту.**

- А Правда
- Б Неправда

### **36.3. Мобільний застосунок полегшує комунікацію та взаєморозуміння між користувачами.**

- А Правда
- Б Неправда

### **37.3. Основою мобільного застосунку є система, яка аналізує мову.**

- А Правда
- Б Неправда

### **38.3. Компанія планує створити продукт для підприємців.**

- А Правда
- Б Неправда

### **39.3. Філії компанії працюють у Києві.**

- А Правда
- Б Неправда

**Прочитайте текст. Для запитань (40–44) оберіть правильну відповідь (А, Б, В або Г). Позначте свої відповіді.**

### **Зразки завдання 40–44**

#### **З ІСТОРІЇ КАВИ**

Існує багато легенд і версій про відкриття людьми кави як напою, і майже всі вони називають батьківщиною кави Ефіопію. Віддавна мешканці провінції Каффа знали про властивість ягід кавового дерева надавати сил і бадьорості. За легендою, у IX столітті в Ефіопії пастух на ім'я Калда помітив, що кози не сплять, а всю ніч активно граються і стрибають. Стривожений пастух розповів муллі про дивну поведінку тварин, і той порадив простежити, чим кози харчуються вдень. І ось пастух приніс у монастир гілки з темно-червоними ягодами. У кожній такій ягоді було по два ясно-зелених зернятка. Мулла на собі спробував дію відвару зерен і переконався в його збудливій дії. Споживання кави швидко поширилося серед арабів. Вони назвали напій «кафе» за назвою провінції Каффа, або ж «кава», що по-арабському означає «бути сильним», «бути рішучим».

Центром поширення кави стала територія Аравії, а саме – Ємену, де в місті Мохавперше заклали культивовані плантації кави. Продавали зерна, називаючи їх за старою назвою міста – «Мокко». Оскільки саме з Ємену кава набула найбільшого поширення, то араби так і називають її – «дочка Ємену». Мешканці дуже швидко звикли до кави і почали відкривати затишні кав'ярні по всій Аравії, в яких люди не просто пили каву, а, розташувшись на м'яких диванах, вели неквапливі бесіди, обговорювали поточні справи, відпочивали, повільно потягуючи улюблений запашний напій. Таке дійство так захоплювало, що люди почали пропускати релігійні служби, тому султан Магомет IV оголосив каву поза законом, але її любителі були непохитні, і через декілька років Сулейман III зняв заборону на напій.

Коли в сімнадцятому столітті кава через Венецію уперше з'явилася в Європі, то спершу священники побоювалися, що кава витіснить вино. Радники папи Климента VIII пропонували йому оголосити улюблений напій Оттоманської імперії «нечистим». Папа Климент VIII, скуштувавши напій, цілком змінив свою думку. Він поклав край релігійній полеміці у такий спосіб, що просто символічно охрестив напій, що дозволило віруючим католикам його споживати. Перша кав'ярня в Італії була відкрита в 1654 році.

До поширення кави в Європі долучився й український шляхтич Юрій Кульчицький. Перебуваючи в Оттоманській імперії, він досконало вивчив турецьку мову та звичаї турків. Згодом перебрався до Відня, працював перекладачем. Коли в 1683 році турецька армія взяла Відень в облогу, Юрій Кульчицький вибрався із міста, завдяки знанню турецької мови зміг перетнути розташування ворога, дістатися до польського короля і розповісти про плани координації бойових дій. 12 вересня османська армія зазнала поразки. Ця битва увійшла в історію як Віденська битва, але вона має й іншу назву – «Кавова битва». За свою звитягу Юрія Кульчицького нагородили чималими грошми і срібною медаллю. Із трофеїв йому дісталися 300 мішків кавових зерен. Юрій Кульчицький уміло пристосував турецьку технологію приготування кави до смаків європейців – почав додавати до напою мед, цукор та молоко. Так з'явилася відома кава по-віденськи.

Зараз кава – другий за популярністю товар у світі після нафти. Люди вже століттями п'ють каву: італійці п'ють каву з цукром, мексиканці – з корицею, німці та швейцарці – з гарячим шоколадом, ефіопи додають у каву сіль, а марокканці – перець. Але є й ті, хто полюбає каву... їсти. Отож, окремі компанії використовують залишки кавової ягоди для виготовлення борошна. Із нього роблять тістечка, хліб, шоколад, соуси та додають до інших продуктів. Проте вироби з кавового борошна не завжди мають смак кави: залежно від виду відчуватимуться квіткові, цитрусові або фруктові нотки.

#### **40.1. Якого кольору свіжі плоди (ягоди) кавового дерева?**

- А** світло-коричневого
- Б** ясно-зеленого
- В** темно-червоного
- Г** темно-зеленого

**41.1. Слово «кава» походить з арабської мови й означає...**

- А «бути сильним»
- Б «дочка Аравії»
- В «провінція Каффа»
- Г «бадьора коза»

**42.1. У якій послідовності (відповідно до тексту) відбувалося поширення кави?**

- А Венеція – Відень – Ємен – Ефіопія – Туреччина
- Б Ємен – Ефіопія – Туреччина – Венеція – Відень
- В Ефіопія – Туреччина – Ємен – Венеція – Відень
- Г Ефіопія – Ємен – Туреччина – Венеція – Відень

**43.1. Яка з перелічених мікротем відсутня у тексті?**

- А легенда про відкриття кави
- Б цілющі властивості кави
- В проникнення кави в Європу
- Г особливості споживання кави

**44.1. Яке твердження правильне відповідно до тексту?**

- А вироби з кавового борошна не завжди подібні за смаком до кави
- Б турецька технологія приготування кави сподобалася європейцям
- В кава на першому місці серед найпопулярніших товарів у світі
- Г перша європейська кав'ярня була відкрита у Відні

## СПОЧАТКУ БУЛО ЯБЛУКО

Яблуня – одна з найстаріших культурних рослин на Землі. У помірному кліматі яблуня – найголовніше плодове дерево. У будь-якому саду більше половини всіх дерев становлять яблуні. Яблука вирощують на всіх континентах, правда, в Африці через специфіку клімату — тільки в середземноморських регіонах, оскільки це досить затратний процес. Сумарний об'єм води, яку використовують для вирощування одного яблука вагою 150 грамів, становить близько 125 літрів, а для виготовлення одного літра яблучного соку потрібно понад 1100 літрів води.

Яблуко в давнину було мірою багатьох речей, і коли в середньовічній Європі з'явився черговий заморський «фрукт», його насамперед порівнювали з яблуком: помідор, наприклад, отримав честь називатися «золотим яблуком», а картопля – всього лише «чортовим». Яблуко брало участь у людській історії інколи так несподівано, що подекуди ми про це навіть не підозрюємо. Наприклад, саме яблуку ми завдячуємо появою губної помади (до речі, її назва походить саме від французького *rouge* – «яблуко»): відомий кардинал Рішельє дуже любив запах стиглих яблук і одного разу попросив аптекаря приготувати з них мазь для губ.

Склад яблука унікальний. Цей фрукт містить до 90% води і близько 10% корисних речовин. У яблуках корисне все, тож мають рацію ті, хто з'їдає фрукт цілим. Корисних властивостей найбільше є у нещодавно зірваних фруктах. Що більше часу яблуко зберігають, то менше в ньому корисних речовин і вітамінів. Краще вживати яблука у свіжому вигляді або перетертими, бо фрукти містять речовини, здатні окислювати вітамін С. Термічна обробка знищує ці речовини, що відповідно знижує рівень вітаміну С. Найбільш корисні кислоти яблука, бо вони містять найбільше вітамінів. Клітковина, що міститься в плодах зеленого кольору, досить повільно засвоюється організмом і надовго гальмує відчуття голоду. Навіть листя яблуні корисне, у ньому міститься вітамін С. Із молодого висушеного листя яблуні заварюють ароматний чай, який, окрім того, що має зміцнювальний ефект, захищає від сезонної депресії.

Україна має дуже вигідне географічне розташування для вирощування яблук і на сьогодні є серйозним гравцем на європейському ринку яблук. Річний обсяг виробництва яблук в Україні становить майже 700 тис. тонн, але кількість високоякісних яблук для свіжого споживання – 250 тис. тонн. Потреби внутрішнього ринку майже вдвічі більші, тому їх забезпечує імпорт яблук із Молдови та Польщі (яка, до речі, вирощує найбільшу кількість яблук у Європі). За рік українці споживають яблуко в середньому 15 кг на людину. Експерти прогнозують, що найближчим часом цей показник досягне європейського рівня – 23 кг/рік на людину. І це спричинить подальше збільшення попиту на внутрішньому ринку.

### 40.2. Чому вирощування яблук в Африці має обмеження?

- А через місцеві традиції
- Б внаслідок значних водозатрат
- В через перенасичення ринку
- Г внаслідок високої ціни

### 41.2. Що спільного між яблуками й помідорами?

- А вплив на організм людини
- Б кількість зерняток у плодах
- В походження і поширення
- Г походження назви

### 42.2. Від чого залежить максимальна концентрація корисних речовин у яблуках?

- А від часу зберігання
- Б від умов вирощування
- В від способу приготування
- Г від кольору плодів

**43.2. Який вплив має яблучний чай на організм людини?**

- А** протизапальний
- Б** заспокійливий
- В** зволожувальний
- Г** омолоджувальний

**44.2. Чим споживання яблук в Україні відрізняється від споживання в інших країнах Європи?**

- А** способом
- Б** обсягом
- В** сезонністю
- Г** умовами

## ГРАНТОВІ ПРОГРАМИ

Нині грантові програми – це можливість безкоштовно отримати додаткові ресурси для реалізації проєктів або ідей. Система такої підтримки існує вже понад дві тисячі років. Спочатку це було меценатство. У сучасному вигляді грантова допомога сформувалася в другій половині ХХ століття і майже одночасно розвивалася в США та Європі.

Той, хто дає гранти (донор, чи грантодавець), має чітко озвучені місії, принципи та цілі. Від них він відштовхується, коли вирішує надати грант у вигляді певної суми грошей чи інших цінних ресурсів – техніки, матеріалів для будівництва чи творчості, експертів для допомоги тощо. Донорами можуть бути фонди, університети, уряди країн або великі міждержавні об'єднання – Європейський Союз, ООН тощо.

Донори намагаються вибудувати об'єктивні процедури оцінки, але вибір тих, кого вони підтримують грошима, залишається суб'єктивним. Ваші заявки у 99% випадків оцінюють неупереджені професіонали, проте вони – звичайні люди зі своїм запасом уваги, енергії та сил. Довіряйте тим, хто оцінює заявки, навіть якщо це анонімне журі. Думайте про них як про добрих знайомих, це дозволить сконцентруватися на найкращому представленні ідеї.

Ідеальних донорів немає: може кульгати комунікація, може бути незрозуміла процедура добору учасників, надвисока конкуренція за невелику частину грошей або вузько сформульовані цілі чи теми грантових програм.

Той, хто хоче отримати грант, також має власні ідеї та прагнення. Це може бути людина або група людей, яких щось об'єднує, – громадська організація, установа чи бізнесова структура. Можна бути школярем і отримати грант на навчання в університеті, а можна – молодим досвідченим митцем, чиновником без досвіду або міністром. Неважливо, хто ви зараз. Головне – зрозуміти, до чого ви прагнете. Це може бути одна мета або цілий список ідей, проєктів, сценаріїв того, на що варто витратити найближчі роки та місяці.

Після цього треба шукати грантодавців із програмами, що фінансують саме те, чого прагнете ви, і надсилати заявки на отримання грантів. У разі однієї-двох відмов можна проаналізувати, що могло піти не так, зробити висновки, внести потрібні зміни у проєкт і продовжити пошук підтримки від різних донорів.

Багато грантодавців підтримують програми, які вже працюють, або тих, хто почав навчатися чи працювати без грантів. Тому не варто зупинятись, якщо не вийшло отримати грант із першої спроби, – спробуйте втілити задуми самотужки. Саме ваша здатність самостійно розвивати проєкт чи кар'єру є вирішальним параметром, що переконає донора.

Щоб отримати грант, треба попрацювати над заявкою. Вона формалізує ідею, зусилля, професійний шлях. Аналізуючи заявки, донор обирає найкращі, розподіляє гранти і просить звітувати тих, кого профінансував.

Уявіть маленький шматок паперу чи цілий ватман, де ви чітко сформулювали, який проєкт хочете зробити, чого і де для цього потрібно навчитися тощо (це 50% успіху). Важливо, щоб ваша тема або частина кінцевої мети збігалися з прагненнями донорів, були частиною їхньої сфери діяльності. Можна також поцікавитися, кого фінансував цей донор у минулому. Можна подати декілька заявок до кількох грантодавців і чекати на рішення. Конкуренція найчастіше досить велика. Що більше спроб, то більша ймовірність перемоги. Повторюйте процедуру, допоки не отримаєте грант.

Не варто нехтувати іншими форматами підтримки, які використовують донори. Крім грантів, існує безліч програм: навчальні поїздки, тренінги, семінари, стипендії, великі та малі навчальні програми. Можна отримати грант на навчання, стажування чи дослідження або створення чогось нового самостійно чи в колективі, і навіть на подорожі. Це так звані гранти мобільності, які передбачають перебування в іншій країні, можливість користуватися недоступними вдома ресурсами та співпрацювати з певними людьми для втілення в життя конкретного проєкту. Суми грантів змінюються в межах від декількох сотень євро (коли треба просто дістатися на семінар, виставку, стажування тощо) до 5 тисяч – якщо потрібно бути в іншій країні, щоб працювати над чимось масштабним.

Від грантової підтримки також залежать мистецькі проекти. Гранти доступні для всіх, хто займається творчістю та створює нові культурні продукти (кіно, музику, скульптуру тощо) або працює з чужою творчістю як перекладач, куратор, продюсер. Можна заручитися фінансовою підтримкою під час організації виставки, вистави, видання книг, виробництва фільмів, освітніх курсів, медійних проектів тощо. Іноді донори надають грант на технічне оснащення організації без прив'язки до проекту чи навіть на звичайні покращення (ремонт офісу чи оренду нового приміщення).

**40.3. У якій рубриці доречно розмістити текст?**

- А «Доброчинні ініціативи»
- Б «Професійна орієнтація»
- В «Можливості для кожного»
- Г «Як стати меценатом»

**41.3. Яка мікротема зайва у наведеному переліку відповідно до тексту?**

- А канали інформації про гранти
- Б ресурси для освіти або самоосвіти
- В підтримка для талановитих митців
- Г основні типи програм підтримки

**42.3. Що з перерахованого впливає на отримання гранту?**

- А належність до громадської організації
- Б досвід роботи на керівних посадах
- В досвід реалізації грантових проектів
- Г здатність реалізовувати наміри

**43.3. Яке твердження правильне відповідно до тексту?**

- А Не треба звітувати про використання грантових ресурсів.
- Б Грантові ресурси мають бути повернені через деякий час.
- В Важливо мати спільні інтереси з донорами грантових ресурсів.
- Г Грантову підтримку неможливо отримати самотужки.

**44.3. Що з перерахованого становить перешкоди для претендентів на отримання грантів?**

- А відсутність конкуренції серед претендентів
- Б чітка процедура відбору учасників
- В чітко сформульовані інтереси грантодавця
- Г вузьке формулювання тематики грантових програм

## Частина «Письмо»

Прослухайте аудіозапис і максимально повно (докладно) запишіть почуте, висловивши свою позицію щодо теми тексту. Обсяг створеного тексту має перевищувати 100 слів.

## Частина «Говоріння»

### Бланк претендента

#### Завдання 1.

Розпочніть і проведіть діалог із партнером відповідно до заданої ситуації (7–10 реплік з Вашого боку).

1. Ви – директор школи. Обговоріть зі своїм заступником із господарської роботи першочергові заходи щодо ремонту приміщення.
2. Ви – керівник державної установи. Обговоріть із керівником апарату Вашої установи принципи заохочення кращих працівників.
3. Ви – керівник державної установи. Обговоріть із керівником відділу із зв'язків з громадськістю те, як можна удосконалити інформування про Вашу роботу.
4. Ви домовилися про ділову зустріч із представником фірми, яка може допомогти профінансувати ваш дослідницький проект. З певних причин зустріч не може відбутися за планом. У телефонній розмові повідомте про причини скасування і спробуйте домовитися про інший час.

#### Завдання 2.

Із запропонованих тем виберіть одну і висловіть своє бачення (свою позицію). Обсяг висловлювання – 15–20 речень.

1. Багато молодих людей у світі не цікавляться політикою, не беруть участі у житті громади, не ходять на вибори. Така проблема є і в Україні. Чи це означає, що сучасна молодь пасивна? Висловіть своє бачення цієї проблеми.
2. Ми живемо у світі прогнозів: прогноз погоди, прогноз курсу акцій, прогноз результатів опитування та ін. Спробуйте спрогнозувати, якими будуть світ і наша держава у майбутньому? Через 10 років, а може, й через 100?
4. «Держава повинна...» Ці слова часто можна почути як із вуст пересічного громадянина, так і від високопосадовця. То що ж, на Вашу думку, повинна держава робити чи не робити?



## КЛЮЧІ ДО ЗАВДАНЬ

### Ключі до зразків завдання 1

<b>1.1.</b>	<b>1.2.</b>	<b>1.3.</b>	<b>1.4.</b>	<b>1.5.</b>	<b>1.6.</b>
А	В	Г	А	В	Б

### Ключі до зразків завдання 2

<b>2.1.</b>	<b>2.2.</b>	<b>2.3.</b>	<b>2.4.</b>	<b>2.5.</b>	<b>2.6.</b>
Г	А	Б	Б	А	Г

### Ключі до зразків завдання 3

<b>3.1.</b>	<b>3.2.</b>	<b>3.3.</b>	<b>3.4.</b>	<b>3.5.</b>	<b>3.6.</b>
А	Г	В	В	А	Б

### Ключі до зразків завдання 4

<b>4.1.</b>	<b>4.2.</b>	<b>4.3.</b>	<b>4.4.</b>	<b>4.5.</b>	<b>4.6.</b>
В	А	Б	А	Г	В

### Ключі до зразків завдання 5

<b>5.1.</b>	<b>5.2.</b>	<b>5.3.</b>	<b>5.4.</b>	<b>5.5.</b>	<b>5.6.</b>
А	А	В	В	А	Г

### Ключі до зразків завдання 6

<b>6.1.</b>	<b>6.2.</b>	<b>6.3.</b>	<b>6.4.</b>	<b>6.5.</b>	<b>6.6.</b>
Б, В, Г	А, В, Д	Б, Г, Е	А, В, Г	Б, В, Д	Б, Г, Е

### Ключі до зразків завдання 7

<b>7.1.</b>	<b>7.2.</b>	<b>7.3.</b>	<b>7.4.</b>	<b>7.5.</b>	<b>7.6.</b>
А, Б, В	А, Д, Е	Б, Г, Е	Б, Д, Е	Б, В, Е	А, Б, Д

### Ключі до зразків завдання 8

<b>8.1.</b>	<b>8.2.</b>	<b>8.3.</b>	<b>8.4.</b>	<b>8.5.</b>	<b>8.6.</b>
Б, Г, Е	Г, Д, Е	Б, В, Д	А, Б, В	А, В, Г	Б, В, Г

### Ключі до зразків завдання 9

<b>9.1.</b>	<b>9.2.</b>	<b>9.3.</b>	<b>9.4.</b>	<b>9.5.</b>	<b>9.6.</b>
А, Б, В	А, Б, Е	Б, В, Д	В, Д, Е	А, Д, Е	А, В, Д

### Ключі до зразків завдання 10

<b>10.1.</b>	<b>10.2.</b>	<b>10.3.</b>	<b>10.4.</b>	<b>10.5.</b>	<b>10.6.</b>
Б, В, Г	А, В, Д	В, Г, Д	А, Б, В	А, Б, В	Б, В, Г

### Ключі до зразків завдання 11

<b>11.1.</b>	<b>11.2.</b>	<b>11.3.</b>	<b>11.4.</b>	<b>11.5.</b>	<b>11.6.</b>
1-Г; 2-Д; 3-В; 4-Е	1-Б; 2-Е; 3-Г; 4-Д	1-Г; 2-А; 3-Е; 4-В	1-В; 2-Е; 3-А; 4-Б	1-В; 2-Е; 3-А; 4-Д	1-Е; 2-Г; 3-Д; 4-Б

### Ключі до зразків завдання 12

<b>12.1.</b>	<b>12.2.</b>	<b>12.3.</b>	<b>12.4.</b>	<b>12.5.</b>	<b>12.6.</b>
1-Б; 2-А; 3-Г; 4-Д	1-Е; 2-Б; 3-В; 4-Г	1-Г; 2-Д; 3-Е; 4-А	1-Г; 2-Б; 3-В; 4-А	1-Б; 2-А; 3-Г; 4-Е	1-В; 2-Г; 3-Е; 4-Б

### Ключі до зразків завдання 13

13.1.	13.2.	13.3.	13.4.	13.5.	13.6.
1-Б; 2-Г; 3-Е; 4-А	1-Е; 2-Б; 3-В; 4-Д	1-Г; 2-А; 3-Е; 4-Д	1-Г; 2-А; 3-Е; 4-Д	1-А; 2-Б; 3-Д; 4-В	1-Д; 2-А; 3-В; 4-Б

### Ключі до зразків завдання 14

14.1.	14.2.	14.3.	14.4.	14.5.	14.6.
1-В, 2-А, 3-Г, 4-Е	1-В; 2-Г; 3-Е; 4-А	1-Г; 2-А; 3-Д; 4-Б	1-Е; 2-В; 3-А; 4-Г	1-В; 2-Д; 3-Б; 4-Е	1-А; 2-Е; 3-Б; 4-Д

### Ключі до зразків завдання 15–19

15.1.	16.1.	17.1.	18.1.	19.1.
А	В	Б	Г	А

15.2.	16.2.	17.2.	18.2.	19.2.
Б	В	А	А	Г

15.3.	16.3.	17.3.	18.3.	19.3.
Г	В	А	В	Б

15.4.	16.4.	17.4.	18.4.	19.4.
А	Б	В	Г	Г

15.5.	16.5.	17.5.	18.5.	19.5.
А	Г	В	Б	А

15.6.	16.6.	17.6.	18.6.	19.6.
Б	В	В	Г	А

### Ключі до зразків завдання 20–24

20.1.	21.1.	22.1.	23.1.	24.1.
набу[т]я	[Є]вропейського	пр[и]множення	ро[з]витку	д[е]монструвати

20.2.	21.2.	22.2.	23.2.	24.2.
[Н]аціональний	юна[цт]ва	уча[с]ники	поста[т]ям	розповідає[тьс]я

20.3.	21.3.	22.3.	23.3.	24.3.
вижива[нн]я	кількі[с]тю	виї[з]ного	нев[е]личке	Чернігів[щ]ині

20.4.	21.4.	22.4.	23.4.	24.4.
старожитно[с]ті	пр[и]крас	пізн[ьо]ї	ці[нн]ість	ма[сш]табної

20.5.	21.5.	22.5.	23.5.	24.5.
обчисле[нн]я	необхідні[ст]ю	поглибл[е]них	ві[д]сотками	власн[о]руч

20.6.	21.6.	22.6.	23.6.	24.6.
[ф]орум	мисл[е]ння	замислює[тьс]я	І[нн]оваційність	креативні[с]ть

### Ключі до зразків завдання 25–29

<b>25.1.</b>	<b>26.1.</b>	<b>27.1.</b>	<b>28.1.</b>	<b>29.1.</b>
А	Б	В	Г	Д

<b>25.2.</b>	<b>26. 2.</b>	<b>27. 2.</b>	<b>28. 2.</b>	<b>29. 2.</b>
Е	Ж	В	Г	Д

<b>25.3.</b>	<b>26.3.</b>	<b>27. 3.</b>	<b>28. 3.</b>	<b>29.3.</b>
А	Б	Е	Г	Ж

<b>25.4.</b>	<b>26.4.</b>	<b>27.4.</b>	<b>28.4.</b>	<b>29.4.</b>
А	Ж	В	Е	Д

<b>25.5.</b>	<b>26.5.</b>	<b>27.5.</b>	<b>28.5.</b>	<b>29.5.</b>
Ж	Е	В	Г	Д

<b>25.6.</b>	<b>26.6.</b>	<b>27.6.</b>	<b>28.6.</b>	<b>29.6.</b>
А	Б	Ж	Г	Е

### Ключі до зразків завдання 30–34

<b>30.1.</b>	<b>31.1.</b>	<b>32.1.</b>	<b>33.1.</b>	<b>34.1.</b>
Б	В	Г	З	А

<b>30.2.</b>	<b>31.2.</b>	<b>32.2.</b>	<b>33.2.</b>	<b>34.2.</b>
Ж	Д	А	В	З

<b>30.3.</b>	<b>31.3.</b>	<b>32.3.</b>	<b>33.3.</b>	<b>34.3.</b>
Г	В	Е	Ж	А

<b>30.4.</b>	<b>31.4.</b>	<b>32.4.</b>	<b>33.4.</b>	<b>34.4.</b>
Ж	А	Г	Д	Б

<b>30.5.</b>	<b>31.5.</b>	<b>32.5.</b>	<b>33.5.</b>	<b>34.5.</b>
Ж	А	Д	В	Б

<b>30.6.</b>	<b>31.6.</b>	<b>32.6.</b>	<b>33.6.</b>	<b>34.6.</b>
Д	Е	З	Г	А

## Частина «Читання»

### Ключі до зразків завдання 35–39

<b>35.1.</b>	<b>36.1.</b>	<b>37.1.</b>	<b>38.1.</b>	<b>39.1.</b>
А	А	Б	Б	Б

<b>35.2.</b>	<b>36.2.</b>	<b>37.2.</b>	<b>38.2.</b>	<b>39.2.</b>
А	Б	Б	А	А

<b>35.3.</b>	<b>36.3.</b>	<b>37.3.</b>	<b>38.3.</b>	<b>39.3.</b>
Б	А	А	Б	А

### Ключі до зразків завдання 40–44

<b>40.1.</b>	<b>41.1.</b>	<b>42.1.</b>	<b>43.1.</b>	<b>44.1.</b>
В	А	Г	Б	А

<b>40.2.</b>	<b>41.2.</b>	<b>42.2.</b>	<b>43.2.</b>	<b>44.2.</b>
Б	Г	А	Б	Б

<b>40.3.</b>	<b>41.3.</b>	<b>42.3.</b>	<b>43.3.</b>	<b>44.3.</b>
В	А	Г	В	Г